

The logo for Ithaka, featuring the word 'ithaka' in a lowercase, sans-serif font. The letters are colored in a gradient: 'i' is blue, 't' is green, 'h' is yellow-green, 'a' is yellow, 'k' is orange, and 'a' is red.

Samen in ontwikkeling voor
een betere wereld

Stichting Vrijescholen Ithaka

Jaarverslag 2023

Versie 4, 27 mei 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	3
1. Schoolbestuur	5
1.1 Profiel	5
1.2 Organisatie	7
1.3 Dialoog en klachtenafhandeling	9
2. Verantwoording van het beleid	11
2.1 Onderwijs & Kwaliteit	11
2.2 Personeel & Professionalisering	18
2.3 Huisvesting	22
2.4 Informatiebeveiliging en privacy & ICT	24
3. Toelichting op de financiële gegevens 2023	25
3.1 Financiële kengetallen	25
3.2 Balans	26
3.3 Staat van baten en lasten	30
3.4 Continuïteitsparagraaf	34
3.5 Jaarverslag RvT	41
4. Jaarrekening 2023	47
4.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2023 (na bestemming resultaat)	47
4.2 Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023	47
4.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2023	47
4.4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2023	48
4.5 Enkelvoudige balans per 31 december 2023 (na bestemming resultaat)	55
4.6 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023	56
4.7 Enkelvoudig kasstroomoverzicht 2023	56
4.8 Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening 2023	56
4.9 Overige gegevens: controleverklaring accountant	63
Bijlagen	67
Bijlage 1: Jaarverslag GMR 2023	67

Voorwoord

Door middel van dit jaarverslag geven we een beeld van de ontwikkelingen in 2023 binnen Stichting Vrijescholen Ithaka (hierna Ithaka of de stichting). Op deze wijze leggen wij tevens verantwoording af aan de overheid en alle bij het vrijeschoolonderwijs in onze regio betrokken partijen. Bij het vormgeven van dit jaarverslag hebben we de wettelijke voorschriften en verplichtingen gevolgd zoals vastgelegd in de WPO en de Regeling jaarverslaggeving Onderwijs (RjO) van het ministerie van OCW.

Ithaka verzorgt vrijeschoolonderwijs in de regio Noord-Holland voor negen basisscholen met zelfstandige bekostiging, verdeeld over twaalf vestigingen, waaronder één nevenvestiging en twee dislocaties. Ook één school in Zuid-Holland (De Toermalijn in Hillegom), maakt deel uit van Ithaka. Daarmee kent Ithaka in totaal dertien vestigingen.

Per 1 mei 2022 is Stichting Vrije School Amersfoort in een personele unie met Ithaka gestapt. Zij zijn op deze juridische wijze onder de 'vleugels' van het bestuur van Ithaka toegevoegd. In juni 2023 heeft deze stichting besloten definitief samengevoegd te willen worden met Ithaka. De administratieve handelingen die daarvoor nodig waren zijn daarna opgepakt. Per 1 januari 2024 heeft de samenvoeging plaatsgevonden. Eind februari 2024 passeerde de akte. Voor beide stichtingen wordt over 2023 nog een apart bestuursverslag opgesteld en de financiën worden niet geconsolideerd. De begroting 2024 is opgesteld met de Vrije School Amersfoort al geïntegreerd.

Inleiding

Het schooljaar 2022-2023 is begonnen met de aftrap van een stevig proces naar een nieuw koersplan voor de stichting en parallel daaraan nieuwe schoolplannen voor onze scholen. Het proces is dusdanig ingericht dat er een directe logische lijn tussen de strategische koers van de stichting en de plannen van de scholen zichtbaar is geworden. Het directieteam, het ondersteuningsbureau, de Raad van Toezicht en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) zijn alle betrokken geweest bij het benoemen en bepalen van de speerpunten en koers voor de komende vier jaren. Tevens is een nieuw missiestatement geformuleerd, voortkomend uit deze koers: Ithaka *'samen in ontwikkeling voor een betere wereld'*. Hieruit spreekt het ideaal en de ambitie om met het onderwijs wat wij willen bieden bij te dragen aan de samenleving. Een grotere doelstelling dan enkel de kwalificatie doelstellingen. In het schooljaar 2023-2024 is een voortvarend begin gemaakt met de realisatie van de doelen die per jaar bepaald zijn. Het was een goed proces, er is hierdoor ook intensiever kennis met elkaar gemaakt en een nauwere samenwerking en vertrouwensband ontstaan tussen de leden van het directieteam, de stafleden van het ondersteuningsbureau en het bestuur. Het gevoel bij een gemeenschap te horen die samen meer voor elkaar kan krijgen dan een enkele school op zich, is herkenbaar geworden. Dit geeft een stabiele en gezonde basis voor het werk dat wij te doen hebben.

Ook alle scholen hebben een schoolplan opgesteld, hierin is passend in de context en organisatiefase van de school een lijn zichtbaar met de koers op stichtingsniveau. Hierin blijft het met bewustzijn omgaan met het spanningsveld tussen het gezamenlijke en het autonome van de scholen. Beide processen, op stichtingsniveau en op schoolniveau zijn in goede harmonie verlopen en hebben geleid tot een samenhangend geheel met een gezamenlijke richting naar de toekomst.

De meerjarige begroting vanaf 2023 heeft de zorgen omtrent de nieuwe bekostigungsstructuur concreet gemaakt. In het begrotingsproces van 2024 werden deze zorgen opnieuw voelbaar, omdat de eerste bezuinigingsmaatregelen werden toegepast. Immers de middelen werden nu volgens de

50% overbruggingsregeling (overgangsbekostiging) uitgekeerd. Met verwachte groeigelden en een aantal bezuinigingsmaatregelen is het opnieuw gelukt om een sluitende meerjarige begroting te maken. De stichting is aangesloten bij de landelijke bezwaarprocedure van schoolbesturen tegen de minder uitgekeerde bekostiging over de periode augustus tot en met december 2022.

Door de samenvoeging met de Vrije School Amersfoort is de financiële positie van Ithaka verstevigd. Tevens kon er een uitbreiding op het ondersteuningsbureau gerealiseerd worden, hierdoor is de deskundigheid voor huisvesting toegenomen en de administratieve ondersteuning voor personeelszaken en financiën uitgebreid.

Er is op dit moment een stevig fundament aanwezig in de organisatie; er is rust, samenhang, koers, tevredenheid en samenwerking. Dit geeft genoeg stabiliteit om met elkaar verder te bouwen aan de kwaliteit van het onderwijs en stand te houden in de huidige politiek roerige tijden. Hierin is een aantal aandachtspunten gepasseerd. Zo heeft de overheid stevig ingezet op het arbeidsmarktvraagstuk waar het onderwijs (met andere sectoren) onder lijdt, door de schoolbesturen op te roepen tot de oprichting van onderwijsregio's. In deze regio's moeten schoolbesturen (PO/VO/SBO/SO/MBO/HBO) samenwerken en tot oplossingen komen voor de tekorten. Voor identiteitsgebonden onderwijs is dit mogelijk een bedreiging, deze hebben namelijk eigen doelstellingen en kwaliteitskaders dan regulier gebruikelijk zijn. Dus voor ons is het de vraag hoe we de kwaliteit van het vrijeschoolonderwijs waarborgen in de toekomst? Ithaka trekt in dit vraagstuk op met de collega besturen van vrijescholen en de vereniging van vrijescholen. Daarnaast wordt er actief geparticipeerd in regionale overleggen omtrent dit onderwerp.

Daarnaast is het voor alle en een aantal scholen in het bijzonder, nog steeds van belang te werken aan de onderwijskwaliteit, dit zijn de zogenaamde trage processen die hun tijd en sturing vragen. Ook hierin speelt het lerarentekort een rol er moeten voldoende invallers beschikbaar zijn zodat leerkrachten op scholing kunnen. De schoolteams hebben allemaal vacatures, soms kleine soms grotere formatieplaatsen, alle vaste invalkrachten hebben een vaste plek. Ziektevervangende en scholing legt nog meer druk op de teams wat een negatief effect heeft op het welbevinden van de teams. Soms kunnen directeuren daarom ook functioneringstrajecten niet op de spits drijven, er zijn weinig alternatieven beschikbaar, wie moet er dan voor de klas? De scholen proberen deze problematiek met 'lichtheid' te blijven dragen. Het ziekteverzuim van Ithaka is en blijft aan de hoge kant, we maken hier een speerpunt van door het thema vitaliteit centraal te zetten, medewerkers hierin bijvoorbeeld te coachen, maar ook door kritisch te kijken naar onze visie en aanpak van verzuimbegeleiding.

Marin van Wijnen

Bestuurder Stichting Vrijescholen Ithaka

*Leeswijzer voor maatschappelijke thema's 2023 voorgeschreven door het Ministerie van OCW:
In de volgende hoofdstukken is de rapportage per maatschappelijk thema terug te vinden:*

- 1. Strategisch personeelsbeleid: hoofdstuk 2.2.5;*
- 2. Passend onderwijs: hoofdstuk 2.1.3;*
- 3. Allocatie van middelen: hoofdstuk 3.4;*
- 4. Onderwijsachterstanden: nvt, geen aparte middelen ontvangen;*
- 5. Nationaal Programma Onderwijs: hoofdstuk 2.1.4;*
- 6. Sociale veiligheid: hoofdstuk 2.1.1.*

1. Schoolbestuur

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens het profiel, de organisatie en de dialoog en klachtenafhandeling aan de orde.

1.1 Profiel

In deze paragraaf zijn de contactgegevens van de stichting, de contactpersoon, een overzicht van de scholen, de organisatiestructuur, de governancecode, het bestuur, de missie en visie, de ambities en tenslotte de kernwaarden beschreven.

1.1.1 Contactgegevens

- Naam: Stichting Vrijescholen Ithaka
- Bestuursnummer: 41296
- Adres: Wouwermanstraat 49a, 2023 XD Haarlem
- Telefoon: 023-5272550
- E-mail: secretariaat@vsithaka.nl
- Website: www.vsithaka.nl

1.1.2 Contactpersoon

Bij vragen naar aanleiding van het bestuursverslag kan contact opgenomen worden met:

- Naam: Carolien Jourdan-Nieman
- Functie: Controller
- Telefoon: 023-5272550
- E-mail: finance@vsithaka.nl

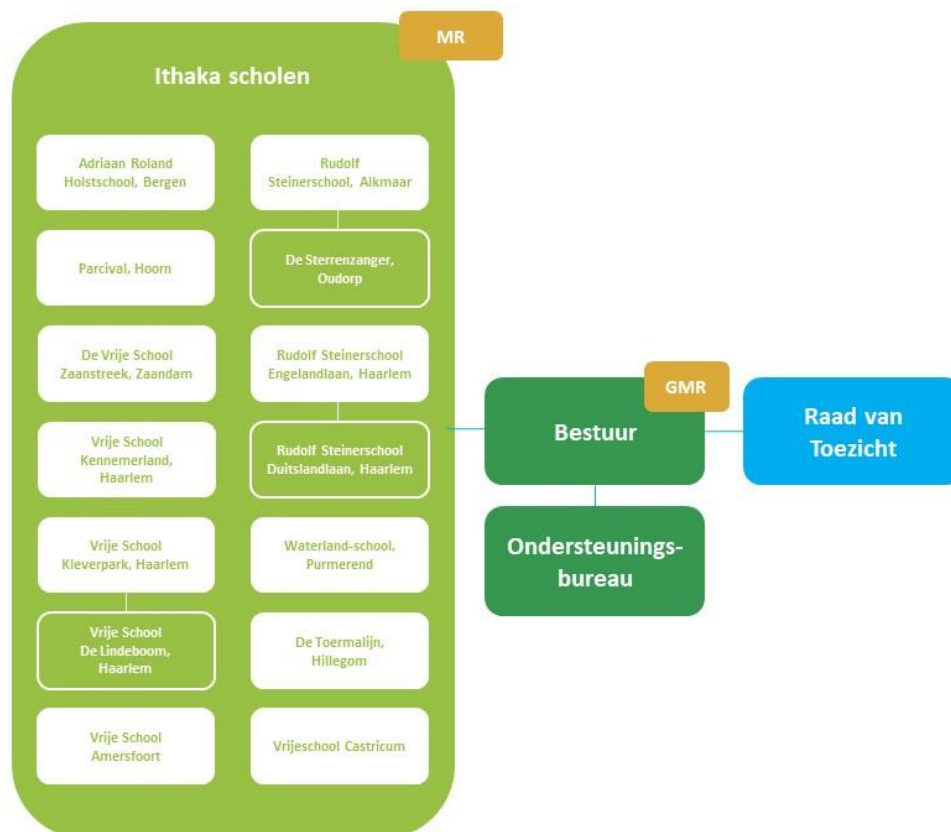
De juridische structuur van de organisatie is een stichting.

1.1.3 Overzicht scholen

BRIN-nummer		Naam school	Plaats
04NH		Adriaan Roland Holtschool	Bergen
06QZ		Westfriese Vrije School Parcival	Hoorn
06RD		Vrije School Zaanstreek	Zaandam
09DF		Vrije School Kennemerland	Haarlem
09NN		Rudolf Steiner School	Alkmaar
09NN01	Nevenvestiging	De Sterrenzanger	Oudorp
09ZG		Rudolf Steiner School	Haarlem
09ZG	Dislocatie	Rudolf Steiner School Duitslandlaan	Haarlem
24RA		De Waterlandschool	Purmerend
24RB		De Toermalijn	Hillegom
31FK		Vrije School Castricum	Castricum
31RX		Vrije School Kleverpark	Haarlem
31RX	Dislocatie	Vrije School de Lindeboom	Haarlem

Met ingang van 1 januari 2024 is Vrijeschool Amersfoort (07EX) ook één van de scholen van Ithaka.

1.1.4 Organisatiestructuur

1.1.5 Governance code

Ithaka hanteert de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs ontwikkeld door de PO-Raad als leidraad bij het realiseren van goed bestuur. In deze code zijn basisprincipes vastgelegd omtrent professionaliteit van bestuurders, toezichthouders en managers in het primair onderwijs. De Code Goed Bestuur benadrukt de verplichte scheiding van de functies van bestuur en intern toezicht binnen organisaties voor primair onderwijs. Er zijn verschillende manieren om de functiescheiding uit te werken. Bij Ithaka betreft het een functionele scheiding. Dat wil zeggen dat de functies van bestuur en intern toezicht in twee verschillende organen van het bevoegd gezag zijn ondergebracht. De functie van bestuur ligt bij de bestuurder en de functie van intern toezicht ligt bij de Raad van Toezicht. Er wordt niet van de Code Goed Bestuur afgeweken.

Op verzoek kunnen wij u het managementstatuut toesturen.

1.1.6 Bestuur

Naam: M.S. van Wijnen, MSc

Functie: Bestuurder.

Stafmedewerkers

- Onderwijskwaliteit;
- Financiën/controller;
- Personeelszaken;
- Personeelsadministratie;

- Bestuurssecretaris;
- ICT/secretariaat/AVG;
- Huisvesting.

1.1.7 Missie

Ithaka staat voor vrijeschoolonderwijs. Samen kiezen we koers. We ontwikkelen en borgen kennis en kwaliteit van ons onderwijs. Daarom hanteren we ons missiestatement: *Samen in ontwikkeling voor een betere wereld.*

1.1.8 Visie

“Samenwerken als een spreekuuzworm”, dat is het beeld dat onze [besturingsfilosofie](#) weergeeft. We zetten ons in om een duurzame, professionele leergemeenschap te vormen. Medewerkers voelen zich uitgedaagd om hedendaags vrijeschoolonderwijs te geven en te ontwikkelen in relatie met de wereld. Duurzaamheid, zelfontwikkeling, inclusie en wederkerigheid vinden we belangrijke thema's. In ontmoetingen en dialoog delen en ontwikkelen we kennis en bepalen we koers. We bevorderen kwaliteit van onderwijs geïnspireerd vanuit het antroposofisch mensbeeld en maken gebruik van wetenschappelijke inzichten. Wij werken met een open blik, ontvankelijke houding en warm hart.

1.1.9 Ambities

In ons [Koersplan 2023-2027](#) zijn vier belangrijke ambities opgenomen waaraan de koers voor beslissingen en beleid getoetst moeten worden:

1. Ontwikkelcultuur;
2. Wereldgericht;
3. Goed vrijeschoolonderwijs;
4. Een vitaal fundament.

1.1.10 Kernwaarden

In onze [besturingsfilosofie](#) hebben we onze kernwaarden vastgelegd, welke ook terug te lezen zijn in ons koersplan. Onze kernwaarden zijn:

- Oprechtheid en verbinding;
- Aandachtige aanwezigheid;
- Eigenheid en gezamenlijkheid;
- Ruimte en ordening.

1.2 Organisatie

In deze paragraaf wordt de toegankelijkheid & toelating, maatschappelijk verantwoord ondernemen, operationele deelsegmenten en zaken met een politieke of maatschappelijke impact beschreven.

1.2.1 Toegankelijkheid & toelating

Alle scholen van Ithaka hebben een schoolprofiel opgesteld, dit profiel beschrijft aan welke onderwijsbehoeften van individuele leerlingen zij kunnen voldoen. Dit kan per school enigszins verschillen. Alle kinderen, uit elk gezin, onafhankelijk van etnische achtergrond, religie of levensbeschouwing, seksuele geaardheid en politieke voorkeur zijn zeer welkom op onze scholen. Voor leerlingen met een speciale onderwijsbehoefte wordt per individu goed bekeken of de school

ook kan voldoen aan deze onderwijsbehoeften. Leerlingen met externaliserend gedrag, bijzondere leerstoornissen en leerlingen met een toelaatbaarheidsverklaring voor speciaal onderwijs of speciaal basisonderwijs kunnen in de regel geen aansluiting vinden bij de mogelijkheden die het onderwijs in onze scholen biedt. Ook de gewenste vrijwillige ouderbijdrage is pertinent vrijwillig, leerlingen wiens ouders dit niet kunnen opbrengen zijn absoluut ook welkom op onze scholen. Geen leerling zal om deze reden worden uitgesloten van lesactiviteiten.

1.2.2 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Ithaka is zich bewust van het maatschappelijk speelveld waarin de afzonderlijke scholen zich bevinden. De scholen zetten zich lokaal actief in om een plek in het sociaal domein te vervullen. Zij onderhouden een relatie met plaatselijke verenigingen en organisaties. Er zijn samenwerkingen met voor- en naschoolse opvang organisaties en ontwikkeling naar IKC's. De gebouwen worden beschikbaar gesteld voor bijvoorbeeld sociale activiteiten als buurtvergaderingen. Tevens wordt een deel van de pleinen buiten schooltijd opengesteld voor de wijken waarin de scholen zich bevinden. Daarnaast is er vanuit de antroposofische identiteit veel aandacht voor natuur en omgeving door bijvoorbeeld gebruik te maken van milieuvriendelijke schoonmaakproducten, natuurlijke speelmaterialen, biologische voeding en een duurzame bouwvisie (BENG norm). Ook het curriculum is, aangepast aan de leeftijd van de kinderen, gericht op onderwijs over natuur en milieu en het groeien van bewustzijn voor de wereld om ons heen. Zo is het vormen van eerbied en respect voor planten, dieren en de natuur een onderdeel van het kleuteronderwijs en jongere kinderen en is in de hogere klassen in het onderwijs (bij economische aardrijkskunde en economie) bijvoorbeeld vervlochten wat de 'voetafdruk' is van bepaalde productieprocessen. Wereldgericht onderwijs verwijst naar een visie waarbij we het pedagogisch van belang vinden dat onze leerlingen leren dat zij een onderdeel zijn van een ecologisch geheel waarbij het bijvoorbeeld de vraag is of wat jij wenselijk vindt voor jezelf, ook wenselijk is voor de ander en onze planeet.

1.2.3 Operationele deelsegmenten binnen de stichting

Ithaka is eenduidig actief binnen één deelsegment, namelijk primair onderwijs. Een beschrijving van deelsegmenten is derhalve niet van toepassing. Echter zou de in februari 2020 gestarte 'samen naar school' klas met vier leerlingen op de Adriaan Roland Holtschool in Bergen gezien kunnen worden als een onderwijsactiviteit in een ander onderwijssegment, namelijk die van SO of SBO. De leerlingen in deze klas hebben allen een indicatie met een speciale onderwijsbehoefte die in het primair onderwijs gewoonlijk niet gehaald kan worden. Toch is in het kader van inclusief onderwijs een speciale klas gestart die onderwijs op maat te midden van regulier onderwijs biedt. Deze klas wordt bekostigd met middelen van het PO, het samenwerkingsverband, middelen uit de WMO en de individuele budgetten van de leerlingen.

In 2022 heeft Ithaka ook een stichting opgericht (Stichting Kinderopvang Ithaka) die kinderopvang en buitenschoolse opvang in haar eigen scholen kan organiseren. Op de locatie de Toermalijn in Hillegom is een start gemaakt met een brede school, de directeur van deze school heeft tevens de verantwoordelijkheid genomen voor de kinderopvang en BSO in de school. Ithaka zou deze activiteit, bij succes, willen uitbreiden naar meer scholen van de stichting. In 2023 is deze opvang nog aan het groeien. Het is zichtbaar dat het van positieve invloed is op de groei van de school, maar in financieel opzicht is het moeilijk de locatie zonder verlies te organiseren. Een evaluatie van de kosten en baten,

ook in niet materieel opzicht moet in 2024 volgen. Deze stichting legt verantwoording af in een eigen bestuursverslag. De jaarrekeningen van beide stichtingen worden geconsolideerd.

1.2.4 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact

Het politieke veld is in 2023 flink in beweging. De zittende minister zet een stevige tendens in naar meer centrale sturing vanuit de overheid en negatieve beeldvorming over de kwaliteit van besturen. Zoals ook in de inleiding beschreven wordt er opgeroepen tot het vormen van zogenaamde onderwijsregio's die door samenwerking de plaatselijke en contextuele lerarentekorten creatief zouden moeten oplossen. Het aanvankelijke voornemen om deze onderwijsregio's ook als werkgever te laten fungeren wordt na stevig weerwoord van de besturen geschrapt als doelstelling. Voor Ithaka, een relatief grote stichting met een flink spreidingsgebied en bijzonder onderwijs is de aansluiting bij een eventuele onderwijsregio een precair punt. Namelijk, bij hoeveel regio's moeten de Ithaka scholen aansluiten om tot de genoemde samenwerking te komen en ook grip te blijven houden op de middelen die via de regio uitgekeerd gaan worden? En daarnaast hoe kan Ithaka de specifieke vrijeschool kenmerken voldoende waarborgen in dat wat de regio's zullen gaan organiseren? Daarnaast is ook voor Ithaka en de lange termijnplanning de subsidieconfetti die op dit moment aan de orde is ingewikkeld. Weinig gelden zijn ook op de lange termijn toegezegd en de verantwoordingsdruk die er ligt vergt veel van de financieel administratieve processen.

1.3 Dialoog en klachtenafhandeling

Binnen onze stichting zijn er contacten met de onderstaande belanghebbende organisaties en/of groepen.

Belanghebbende organisatie of groepen	Beknopte omschrijving van de samenwerking of dialoog
Bestuurder	De bestuurder vertegenwoordigt de stichting, stelt beleid vast en is eindverantwoordelijk voor de stichting.
Raad van Toezicht	De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht op het beleid en de gang van zaken van het bestuur. Daarnaast heeft de RvT een adviserende rol. De RvT is het toezichthoudend orgaan.
GMR	De GMR vertegenwoordigt de personeelsleden, ouders en leerlingen van alle scholen binnen de organisatie en heeft een belangrijke taak om met het schoolbestuur mee te denken over het beleid voor de schoolorganisatie.
Directeuren	Directeur geeft leiding aan en is integraal verantwoordelijk voor het dagelijks functioneren van de school. Verantwoording aan bestuurder via kwartaalrapportage. Maakt deel uit van directeurenoverleg, samen met bestuurder en stafmedewerkers.
Leerkrachten	Vormen als team de kern van de schoolorganisatie. Beleidsontwikkeling en implementatie gebeurt altijd in overleg met de leerkrachten, in het bijzonder met betrekking tot pedagogisch beleid.
Leerlingen	Krijgen ruimte om zich breed te ontwikkelen op sociaal-emotioneel, cognitief en kunstzinnig gebied.
Ouders	Scholen communiceren open naar ouders over zowel de ontwikkeling van de school, het kind en de ontwikkeling van de klas waar het kind zit. Ouders zijn actief betrokken bij de school.

Klassenouders	Klassenouders ondersteunen de leerkrachten met allerlei praktische zaken. Zij spelen ook een belangrijke rol in de communicatie tussen ouders en school/leerkracht.
Gemeenten	De scholen van Ithaka liggen verspreid in Noord- en Zuid-Holland, daardoor onderhouden we contacten met negen gemeenten betrokken bij Ithaka. Elke directeur heeft mandaat om gemeentevergaderingen te volgen. Waar nodig schuift de bestuurder aan.
Kinderopvang en peuterspeelzaal	Aan elke school is een kinderopvang, buitenschoolse kinderopvang en/of peuterspeelzaal verbonden. Er vindt met regelmaat overleg plaats tussen directeur en opvang. Bij voorkeur werken we met partijen die vanuit dezelfde antroposofische grondslag werken.
Vervolgonderwijs	Er is goed contact met de diverse instellingen voor vervolgonderwijs. Dit wordt verzorgd door de directeur in samenwerking met de IB-er.
Samenwerkingsverbanden	Het bestuur is verbonden aan het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs middels bestuurlijke afspraken in opgestelde projectplannen. Het bestuur wordt in de stuurgroepen vertegenwoordigd door de betreffende directeur.
Jeugdzorg	De directeur onderhoudt contacten met Jeugdzorg.
Vertrouwenspersoon	Aan elke school is een interne vertrouwenspersoon verbonden. Daarnaast is er een externe vertrouwenspersoon voor de hele stichting. Deze is onafhankelijk van de scholen.
Lidmaatschappen	Het bestuur is lid van de Vereniging van Vrijescholen (VVS) en de PO-Raad.
Service-ondersteuning	Er zijn kaderafspraken met vaste ondersteuners met betrekking tot financiële en personele administratie (Onderwijs bureau Twente) en een zelfstandige bedrijfsarts. Daarnaast maakt het bestuur gebruik van externe ondersteuners.
Hogeschool Leiden	Voor de ontwikkeling van onderwijsinhoud en begeleiding van stagiaires.
Begeleidingsdienst voor vrijescholen	Voor inhoudelijke ondersteuning en onderwijsontwikkeling.
Diverse zelfstandige coaches en deskundigen	Voor de professionele ontwikkeling van leerkrachten en directeurs.
PO-Raad	Voor advies, informatie en aansluiting.

1.3.1 Klachtenbehandeling

Ithaka is sinds juli 2021 aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC). Ithaka is tevens aangesloten bij de Landelijke bezwarencommissie functiewaardering (FUWA), de Commissie voor geschillen DGO (DGO) en bij de Commissie van beroep funderend onderwijs (BRPFO).

In 2023 zijn er zes klachten ingediend door ouders. Drie zijn intern door de bestuurder, in goed overleg met de klagende partijen (ouders) en de desbetreffende scholen afgehandeld. De overige drie zijn bij de klachtencommissie terecht gekomen, maar uiteindelijk ingetrokken.

Op verzoek kunnen wij u het klachtenbeleid toesturen.

2. Verantwoording van het beleid

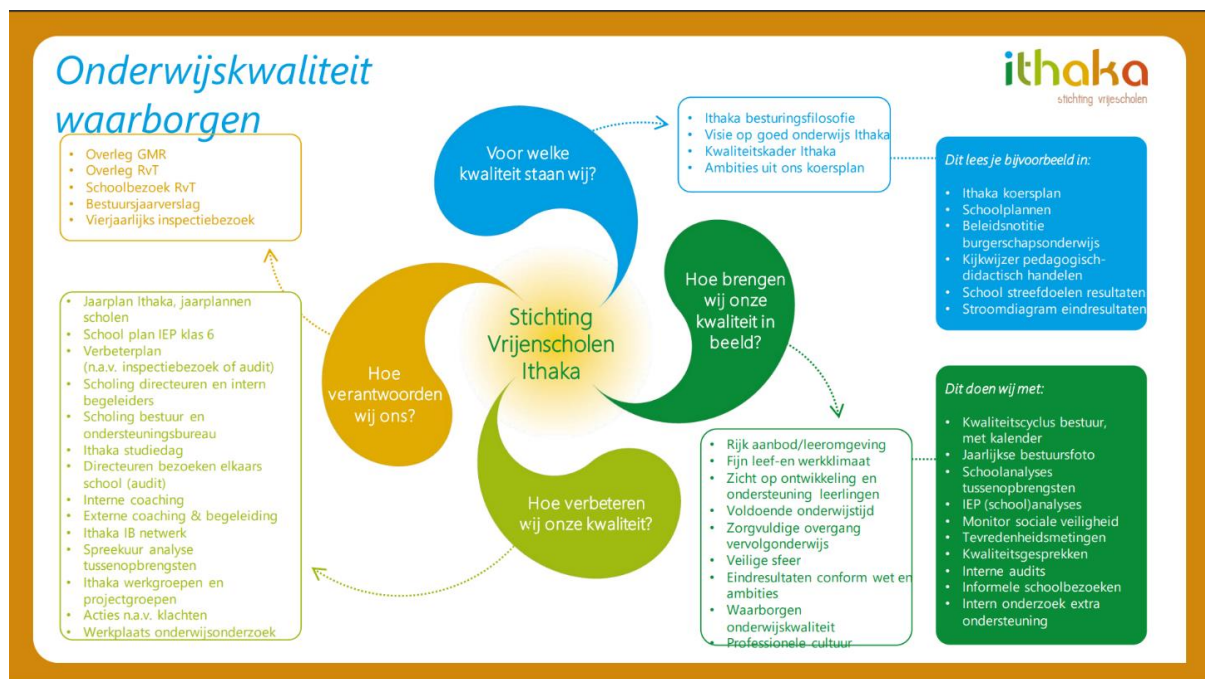
In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens de verantwoording van het beleid op het gebied van Onderwijs & Kwaliteit, Personeel & Professionalisering, Huisvesting en IBP & ICT aan de orde.

2.1 Onderwijs & Kwaliteit

In deze paragraaf staan het waarborgen van onderwijskwaliteit, toekomstige onderwijsontwikkelingen, passend onderwijs en het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) centraal.

2.1.1 Onderwijskwaliteit waarborgen

De afbeelding *Onderwijskwaliteit waarborgen* laat zien in welke documenten te lezen is voor welke onderwijskwaliteit wij staan, hoe wij daar zicht op houden, op welke manieren wij die verbeteren en hoe wij ons verantwoorden over de onderwijskwaliteit. Wanneer nodig scherpen wij het plaatje aan, zodat het steeds met ons meegroeit. Zo is in 2023 gewerkt aan een interventierepertoire bestuurlijk handelen dat het bestuur kan helpen om de juiste stappen te zetten als de onderwijskwaliteit van een school onder druk staat. Wanneer dit door het directeurenteam is vastgesteld, zal het toegevoegd worden aan onderstaand overzicht. Ook wordt nog gewerkt aan een bundel met alle kwaliteitsinstrumenten en -documenten, waarbij de betekenis en samenhang wordt verteld.

Enkele onderdelen worden ondergaand toegelicht.

Hoe definieert Ithaka onderwijskwaliteit?

De Ithaka scholen willen vrijeschoolonderwijs geven zoals beschreven in de *Ithaka visie op goed onderwijs* (2022). Deze visie brengt bijeen wat al in meerdere documenten stond beschreven. Goed onderwijs is voor Ithaka onderwijs dat voldoet aan de door de overheid en Inspectie gestelde eisen én aan de eigen vrijeschool aspecten van kwaliteit. Onze visie op goed onderwijs is in 2021 en 2022 uitgewerkt in het *Ithaka kwaliteitskader* om duidelijk te maken wat er verwacht wordt van de vakmensen in de school, met een *Ithaka Kijkwijzer* voor het pedagogisch-didactisch handelen van leerkrachten in de klas. Scholen kunnen het kader ook nog aanvullen met eigen schoolambities. Vanaf 2022 hebben scholen in elk geval ambities opgesteld voor de taal- en rekenresultaten in hun jaarplan. In 2022 is Ithaka beleid voor burgerschapsonderwijs ontwikkeld, met onze visie op goed

vrijeschool burgerschapsonderwijs, inclusief een leerlijn die leerkrachten helpt om van kleuterklas tot klas 6 doelgericht en samenhangend burgerschapsonderwijs te geven. In 2023 is het Ithaka koersplan 2023-2027 opgesteld met vier ambities die duidelijk maken wat wij de komende jaren essentieel vinden om onderwijskwaliteit te garanderen: ontwikkelcultuur, wereldgericht, goed vrijeschoolonderwijs, een vitaal fundament. We verwijzen naar het koersplan voor een definiëring van de ambities en voor een nadere uitwerking in doelen.

Hoe houdt het bestuur zicht op de onderwijskwaliteit?

Het bestuur bewaakt de gewenste onderwijskwaliteit met de jaarlijkse kwaliteitscyclus, waarin onder andere kwaliteitsgesprekken met elke school opgenomen zijn over het onderwijskundig beleid en de onderwijsresultaten, waarin monitoring van de veiligheidsbeleving van leerlingen een plek heeft, en waarin bijvoorbeeld ook audits op scholen gepland staan. De auditrapportage is voor de school en het bestuur. Zo krijgt het bestuur zicht op de kwaliteit van de onderwijspraktijk en kan de school haar kwaliteitsbeeld spiegelen aan dat van het auditteam. Ook de tevredenheidsonderzoeken onder ouders, medewerkers en leerlingen geven een beeld van de onderwijskwaliteit op de scholen. In 2022 viel de communicatie tussen school en ouders op als verbeterpunt. Daarop hebben scholen acties ondernomen zoals nader onderzoek of ouders beter informeren via de nieuwsbrief. De tevredenheidsonderzoeken in het voorjaar van 2024 zullen uitwijzen of de communicatie door deze acties verbeterd is. Een enkele school werkte al met een leerlingenraad als bron voor reflectie op de kwaliteit van de school, in 2023 zijn meerdere scholen gaan werken met een leerlingenraad. Het bestuur stimuleert scholen om een leerlingenraad in te stellen. Vanaf schooljaar 2024-2025 wil het bestuur ook in gesprek met leerlingen om te horen wat zij te vertellen hebben over de kwaliteit van de school.

Op welke manier werkt het bestuur aan de onderwijskwaliteit?

Doelen en resultaten

In 2023 blikten we terug op de beleidsperiode 2019-2023 en constateerden dat het voor onze onderwijskwaliteit belangrijk was én blijft dat de wettelijke basiskwaliteit en de vrijeschool aspiraties in balans zijn en elkaar versterken. In het nieuwe Ithaka koersplan 2023-2027 is goed vrijeschoolonderwijs dan ook één van de vier ambities die we willen bereiken. Vanuit het koersplan is er per schooljaar een Ithaka jaarplan dat twee keer per jaar geëvalueerd wordt. De resultaten van de eerste periode, september tot en met december 2023, zijn vastgesteld. Een mooi voorbeeld zijn de netwerken rekenen en taal, waarin leerkrachten opgeleid worden tot specialist rekenen of taal en elkaar voeden tot goed vrijeschoolreken- en taalonderwijs(beleid).

Alle scholen hebben in 2023 een schoolplan 2023-2027 opgesteld met doelen waar zij aan willen werken. De doelen zijn afgeleid van de ambities uit het Ithaka koersplan en sluiten aan bij de schoolontwikkeling.

Het koersplan en de schoolplannen helpen ons om doelgericht de kwaliteit van ons onderwijs te waarborgen.

Sociale veiligheid

In 2023 is een Ithaka veiligheidsplan opgesteld, dat scholen handvatten geeft om te zorgen voor (sociale) veiligheid en tegelijkertijd ruimte biedt om het plan schoolspecifiek te maken. Aanleiding voor dit plan waren de vele losse beleidsdocumenten, die nu in dit ene plan samengebracht zijn. Het gaf ons de kans om onze visie op veiligheid te geven. De Ithaka scholen willen een gemeenschap zijn waar leerlingen, medewerkers en ouders zich veilig voelen. Je veilig voelen betekent geborgenheid ervaren: je voelt je thuis, je hoort erbij, je bent welkom. Met elkaar willen wij zorgen dat leerlingen zich vanuit geborgenheid kunnen ontplooiën om hun eigen levensloop vorm te geven en om de

samenleving met nieuwe krachten te verrijken. We laten ons daarbij leiden door de vraag: is wat ik wens wenselijk voor mijzelf, de ander en de wereld om mij heen? Immers, veiligheid kan alleen ontstaan als we in ons bestaan rekening houden met de ander en de wereld. Wat we willen, is dat onze leerlingen ontdekken dat hun vrijheid begrensd is. Wat we hopen, is dat leerlingen dan de vraag horen klinken wat de ontmoeting met de ander van hén vraagt. Waar het om gaat, is dat we leerlingen én elkaar uitdagen en ondersteunen om met die vraag te leven: welke verlangens gaan helpen bij goed leven en goed samenleven? (Biesta, 2022).

Een belangrijk uitgangspunt op vrijescholen is dat de leerkracht voor meerdere jaren verbonden is aan een klas. Langer dan een jaar verbonden blijven aan een klas biedt een kans om pedagogische relaties te versterken en te verdiepen, wat leerlingen weer kan helpen zich veilig te voelen. Op de vrijeschool worden ook veel lessen klassikaal gegeven om een klimaat van saamhorigheid te voeden en te bouwen aan een hechte groep. Als volwassenen het goede voorbeeld geven, 'nabootsingswaardig' zijn, dan vinden we dat belangrijk. In onze blik, gebaren, toon, taal en handelen.

In het Kwaliteitskader Ithaka hebben we onze visie omgezet in concrete indicatoren die duidelijk maken wanneer wij tevreden zijn over ons onderwijs. Ook voor het thema veiligheid zijn indicatoren opgenomen. Voor verder informatie verwijzen we naar ons Ithaka veiligheidsplan, dat desgewenst opgevraagd kan worden.

Jaarlijks monitoren we de veiligheidsbeleving van onze leerlingen. Tot nu toe deden we dat met de WMK monitor. Vanaf 2024 zullen we die van Vensters gebruiken. Eén school gebruikt KiVa. Naast de jaarlijkse monitor gebruiken we ook andere bronnen om inzicht te krijgen in de veiligheidsbeleving, zoals signalen die afgegeven worden in de klas, in groeps- of leerlingbesprekingen, in de MR, in oudercontacten of in gesprekken met leerlingen. Op alle scholen was de veiligheidsbeleving in 2023 voldoende.

Samen-werken

Hoe wij met elkaar willen samenwerken en leidinggeven ten behoeve van goed vrijeschoolonderwijs, hebben we in 2022 uitgedacht in de Ithaka [besturingsfilosofie](#). Samen-werken als een spreekuuzwerm, is ons motto. Zoals een vlucht spreekuuzen met elkaar koers zet op bestemmingen en samenwerkt om met alle krachten die van buitenaf inwerken goed om te gaan, zo zien wij ons streven in de manier van sturen en samenwerken. De onzichtbare afstemming en verbondenheid en voldoende ruimte om te zien en te bewegen maakt de zwerm wendbaar en bewegelijk als één lichaam. Het leiderschap waar wij voor staan vindt plaats in processen van interactie, ontmoeting en betekenisgeving. We kiezen daarbij voor leidinggevende principes: afstemming en gelijkwaardigheid; oprechtheid en verbinding; aandachtige aanwezigheid; eigenheid en gezamenlijkheid; ruimte en ordening.

Onderwijsresultaten

In 2023 maakten 316 leerlingen van onze Ithaka scholen de IEP Eindtoets. In 2022 was het driejaarsgemiddelde voor het eerst sinds twee jaar voldoende voor alle scholen. Dat houden we vast in 2023. Opnieuw hebben alle scholen voldoende resultaten voor het driejaarsgemiddelde. Het beeld van de resultaten van alle scholen bij elkaar is een stabiel beeld. Dat neemt niet weg dat we zien dat de resultaten op sommige scholen risicovol zijn. Met name rekenen kan beter. In 2023 is gestart met een Ithaka netwerk rekenen. Rekenspecialisten (in opleiding) verdiepen zich onder leiding van een rekenexpert van de BVS in goed rekenonderwijs om op hun eigen school het rekenonderwijs verder te kunnen brengen. Ook op de Ithaka werkplaats onderwijsonderzoek staat schooljaar 2023-2024 rekenen centraal. Het onderzoek moet resulteren in handvatten voor leerkrachten om goed

vrijeschoolrekenonderwijs te kunnen geven. De onderwijsresultaten van de scholen zijn te vinden op www.scholenopdekaart.nl.

Hoe legt het bestuur verantwoording af over de onderwijskwaliteit?

Het bestuur legt intern verantwoording af aan de RvT en de GMR, onder andere door documenten als het jaarverslag, jaarplannen, bestuursverslag, evaluaties én in dialoog over het onderwijs. Extern legt het bestuur verantwoording af aan de Inspectie van het Onderwijs.

Inspectie

In 2022 heeft de Inspectie van het Onderwijs de kwaliteit van besturing, kwaliteitszorg en ambitie van Ithaka als voldoende beoordeeld. De bestuursrapportage is [hier](#) te vinden. Bij de verificatieonderzoeken op de scholen constateerde de Inspectie dat de basiskwaliteit op de Rudolf Steinerschool Haarlem onvoldoende was op één van de twee locaties. De school heeft daarna hard gewerkt aan verbeteringen onder begeleiding van een PO Raad deskundige van het project GWGB. In december 2023 concludeerden de inspecteurs tijdens het herstelonderzoek dat de onderwijskwaliteit op de locatie Engelandlaan nog steeds voldoende was én doorontwikkeld is. Ook op de Duitslandlaan zagen de inspecteurs dat door stevige sturing ontzettend veel bereikt is. Daardoor is de herstelopdracht op kwaliteitszorg vervallen, zicht op ontwikkeling en pedagogisch handelen moeten echter nog verder doorontwikkeld worden om voldoende te worden. De herstelopdrachten voor deze twee standaarden blijven dus staan. De Inspectie zal na enige tijd weer een herstelonderzoek uitvoeren op de Duitslandlaan.

2.1.2 Toekomstige onderwijsontwikkelingen

In de externe kwaliteitszorg vanuit het ministerie en de Inspectie merken we een focus op de basisvaardigheden (taal, rekenen en burgerschap), een verscherping van het toezicht en een nadruk op onderwijs dat effectief moet zijn en daarom wetenschappelijk bewezen effectieve methodieken zou moeten inzetten (waarbij effectief synoniem is voor hoge toetsresultaten taal en rekenen). In de media is ook veel aandacht voor de zogenaamde basisvaardigheden. In onze tijd is ook veel aandacht voor de hersenen in relatie tot leren en minder voor de opvoedkundige aspecten van het onderwijs. Tenslotte kenmerkt onze tijd zich door de snelle digitalisering. Deze ontwikkelingen brengen ons bij de vraag hoe wij koers kunnen houden in deze turbulente en veeleisende omgeving? We willen zicht houden op onze opdracht, zoals wij die in onze visie op goed onderwijs en het Ithaka koersplan hebben beschreven, en werken vanuit de principes van de vrijeschoolpedagogiek in plaats van (overheids)agenda's. Uiteraard willen we onze leerlingen zo toerusten dat zij taal- en rekenvaardig van school gaan, dat is een deel van onze grotere opdracht om kinderen in en door onze onderwijspraktijken uit te nodigen om als vrij mens de wereld in te stappen. Dus zullen we ons bij huidige en toekomstige ontwikkelingen de vraag blijven stellen: waar staan wij te midden van deze dynamiek? Wat roept ons om te doen?

2.1.3 Passend onderwijs

De scholen van Ithaka zijn geografisch verspreid over meerdere gemeenten en daarmee ook aangesloten bij meerdere samenwerkingsverbanden. We hebben te maken met zeven samenwerkingsverbanden.

School	Samenwerkingsverband
Parcival - Hoorn	De Westfriese Knoop
De Toermalijn - Hillegom	PO Duin- en Bollenstreek
Vrijeschool Castricum	PO IJmond
Rudolf Steinerschool Alkmaar	PO Noord Kennemerland
De Sterrenzanger - Oudorp	PO Noord Kennemerland

Adriaan Roland Holtschool - Bergen	PO Noord Kennemerland
Waterlandschool - Purmerend	PO Waterland
Vrije School Zaanstreek - Zaandam	PO Zaanstreek
Vrije School Kennemerland - Haarlem	PO Zuid Kennemerland
Vrije School Kleverpark/Lindeboom	PO Zuid Kennemerland
Rudolf Steinerschool Haarlem (ELL en DLL)	PO Zuid Kennemerland

Ieder samenwerkingsverband heeft eigen beleid inzake passend onderwijs en de middelen die zij daarvoor krijgen van de overheid. Een aantal samenwerkingsverbanden geeft de aangesloten scholen eigen regie over financiële middelen die per leerling aan de scholen worden toegedeeld. Andere samenwerkingsverbanden geven een deel van de financiën aan de school en gebruiken ook een deel om arrangementen te verzorgen voor leerlingen. Scholen kunnen deze arrangementen aanvragen. De meeste samenwerkingsverbanden hebben ook een professionaliseringsaanbod voor leerkrachten, opdat zij onderwijs kunnen verzorgen aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Al deze middelen en activiteiten hebben als doel om leerlingen zo lang mogelijk voor het basisonderwijs in de eigen school te behouden. De middelen worden ingezet om meer begeleiding in kleine groepen te kunnen bieden, bijvoorbeeld door een onderwijsassistent, of om individuele ondersteuning te bieden aan leerlingen, bijvoorbeeld door een remedial teacher. Ook de uren die de intern begeleider maakt om deze zorg te coördineren kunnen met de middelen bekostigd worden, net als de uren van een externe deskundige die op zzp-basis een leerling of leerkracht(enteam) ondersteunt bij specifieke ondersteuningsvragen. In principe kunnen de scholen van Ithaka het inclusief onderwijs onderschrijven. Door de langdurige en intensieve relatie die de vaste klassenleerkracht in het vrijeschoolonderwijs met de leerlingen aangaat (soms wel zes jaar) is het regelmatig goed mogelijk om leerlingen met een speciale onderwijsbehoefte passend onderwijs te bieden. De middelen van het samenwerkingsverband maken dit mede mogelijk. Bij externaliserend gedrag waarbij de veiligheid van andere leerlingen of de leerkrachten in het geding is en bij bijzondere leerstoornissen, is het in de regel moeilijker om in onze scholen goede ondersteuning te bieden. Mogelijk is dan een doorplaatsing naar S(B)O aan de orde. Dit besluit de school vanzelfsprekend in samenwerking met ouders en gaat altijd gepaard met een toelaatbaarheidsverklaring (TLV), dus steun, van het samenwerkingsverband.

Uitstroom naar SO en SBO				
Schooljaar	Datum	Aantal leerlingen	Naar SO	Naar SBO
2019-2020	1-2-2020	2554	3	13
2020-2021	1-2-2021	2651	3	11
2021-2022	1-2-2022	2704	1	8
2022-2023	1-2-2023	2796	2	5

Ontwikkeling van visie op passend onderwijs

Het bestuur probeert waar mogelijk (met zeven samenwerkingsverbanden is dat soms lastig) aan te sluiten bij ALV bijeenkomsten en scholingsbijeenkomsten. Op deze bijeenkomsten wordt gezamenlijk visie ontwikkeld op passend onderwijs en wordt uitgewisseld hoe de diverse besturen omgaan met de uitdagingen die passend onderwijs met zich meebrengen. Dit werkt inspirerend en maakt het eenvoudiger om landelijke trends te blijven volgen. Wanneer het bestuur niet in staat is deel te

nemen aan dergelijke bijeenkomsten is de directeur ter plaatse zoveel als mogelijk de plaatsvervanger. Hierover zijn binnen Ithaka afspraken gemaakt. Participatie in de samenwerkingsverbanden en eigenaarschap op passend onderwijs is erg belangrijk voor Ithaka. Alle leerlingen thuisnabij onderwijs past binnen de algemene visie van Ithaka. De scholen hebben eerder te maken met vraagstukken die gaan over te lang doorgaan met leerlingen die wellicht meer aansluiting bij hun speciale onderwijsbehoeften vinden bij SO of SBO, dan te spoedig over te gaan tot uitplaatsing. Dit resulteert soms in spanningsvolle situaties in klassen.

De middelen die beschikbaar zijn voor het passend onderwijs (€ 879K in 2023) worden in zijn geheel aan de scholen ter beschikking gesteld. De middelen werden in 2023 onder andere uitgegeven aan:

- Extra personele inzet voor ondersteuning aan individuele leerlingen en kleine groepen leerlingen (remedial teacher, onderwijsassistent, externe voor een gedragsinterventie in een klas);
- Investerings in de interne ondersteuningsstructuur zoals uren voor een intern begeleider of specialist meer- en hoogbegaafdheid;
- Professionalisering (o.a. opleiden coördinator meer- en hoogbegaafdheid, cursus 'wegwijs in gedrag' voor leerkrachten);
- Leermiddelen (o.a. programma's voor remedial teaching als Taalzee, Rekentuin; MB-HB materialen als Cuboro, Raz-Kids vreemde talen, LEGO Spike programmeertool);
- Onderzoeken als een intelligentie-onderzoek.

In 2023 is vanuit het bestuur onderzoek gedaan naar de schoolondersteuningsprofielen en de extra ondersteuning die door scholen wordt georganiseerd. Het onderzoek geeft een beeld van welk ondersteuningsaanbod onder de basisondersteuning van de school valt en voor welke kinderen een ontwikkelingsperspectief (OPP) wordt opgesteld om extra ondersteuning in te zetten. We merken grote verschillen tussen samenwerkingsverbanden in hoe zij de scholen helpen om voor elk kind een passend aanbod te verzorgen. Het onderzoek gaf aanleiding om een workshop extra ondersteuning-OPP te organiseren voor de intern begeleiders van Ithaka in juni.

Samen naar School Michaëlklas Adriaan Roland Holtschool Bergen

Op 3 februari 2020 is op de Adriaan Roland Holtschool in Bergen de 'Samen naar School' (SNS) klas gestart met vier leerlingen. In het najaar 2022 kreeg de klas zijn officiële naam: Michaëlklas. In augustus 2023 telt de klas acht leerlingen. In de klas worden kinderen verwelkomd met verschillende beperkingen en uiteenlopende zorgvragen, door de leerkracht en twee kindbegeleiders van Esdégé Reigersdaal. In totaal staan er twee leerkrachten voor de klas, het betreft een duobaan.

De school werkt vanuit de visie van het vrijeschoolonderwijs. Dat betekent dat het aanbod heel breed is ofwel gericht is op de ontwikkeling van denken-voelen-willen. Zo is er veel aandacht voor bewegen en zingen en naast de bekende schoolse vakken ook voor creatieve vakken zoals schilderen, tekenen, boetseren en bakken.

In de klas werken de leerkrachten met pictogrammen en ondersteunende gebaren, zodat informatie ook visueel wordt ondersteund. Via gericht spel en werk aan tafel werken zij aan de gestelde doelen. Ook krijgen kinderen extra ondersteuning in de klas, zoals logopedie of fysiotherapie dat door externe medewerkers wordt gegeven. Het onderwijsaanbod is een combinatie van vrijeschoolonderwijs en speciaal onderwijs. Het aanbod van leer- en ontwikkelingsstof en zorg is toegesneden op de behoeften van leerlingen. Voor ontwikkelingsdoelen zijn leerlijnen uitgezet met als doel een zo groot mogelijke ontwikkeling van de redzaamheid op lichamelijk, cognitief en sociaal-emotioneel gebied en de ontwikkeling in praktische zin. De leerkrachten werken ook met een leerlijn integratie (met de andere klassen van de school).

Een aan de school verbonden orthopedagoog ondersteunt het team van de klas. Gedurende het schooljaar worden per kind multidisciplinaire overleggen gehouden. Alle betrokkenen zijn dan aanwezig en zo worden de begeleiding en de doelen op elkaar afgestemd.

Het “samen-gedeelte” van de ‘Samen naar School’ klas geeft het team vorm door de kleuters samen met de kleuters van de andere klassen buiten te laten spelen of mee te laten doen met de viering van een jaarfeest. Oudere kinderen gaan waar het mogelijk is naar de andere klassen, bijvoorbeeld tijdens het buitenspelen, de schrijfles, de weekopening en dergelijke. De daar aangeboden leerstof wordt meegenomen naar de eigen klas waar er op vaste momenten in de week verder aan wordt gewerkt. Omgekeerd komen er kinderen uit andere klassen meedoen in de ‘Samen naar School’ klas, bijvoorbeeld bij de ochtendkring of het vrije spel. Het “samen-gedeelte” is maatwerk en wordt regelmatig met alle betrokkenen geëvalueerd.

Op 20 november 2023 bezocht demissionair onderwijsminister Mariëlle Paul samen met wethouder Jasper Nieuwenhuizen van de gemeente Alkmaar de klas.

2.1.4 Subsidie Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Sinds 1 augustus 2021 hebben alle scholen de beschikking over extra gelden uit het budget Nationaal Programma Onderwijs ontvangen. Met de subsidiegelden van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) hebben de scholen extra aandacht kunnen geven aan de gehele ontwikkeling van de leerlingen, de gemeenschapszin van team-leerlingen-ouders, en het welbevinden en de gezondheid van medewerkers.

De middelen moesten besteed worden aan interventies uit de menukaart die ministerie van OCV samenstelde. Onze scholen kozen in 2023 de volgende interventies (A (meer onderwijs) en D (ontwikkeling executieve functies) zijn dus niet gekozen):

- Interventie B - effectievere inzet van onderwijs: begeleiding van individuele of groepjes leerlingen, EDI methodiek;
- Interventie C - sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling: bijvoorbeeld met de KiVa methode, het programma Cultuureducatie met Kwaliteit, de Regenboogtraining, judolessen, volksdansen, faciliteiten op het schoolplein;
- Interventie E - inzet personeel: ten behoeve van individuele begeleiding van leerlingen of begeleiding in groepjes (RT, OA);
- Interventie F - faciliteiten/randvoorwaarden: nieuwe rekenmethode, nieuwe schrijfmethode, opleiden rekencoördinator, teamtraining KiVa, opleiden interne coach voor leerkrachten, professionalisering leerkrachten op handelingsrepertoire voor leerlingen met een begeleidingsbehoefte op rekenen, spelling of (begrijpend) lezen, teamtraining Met Sprongen Vooruit, analyse rekenresultaten door rekenexpert, boeken voor de schoolbibliotheek, Ipads.

Iedere MR heeft instemming gegeven met de plannen voor de realisatie van de middelen NPO, zowel de personeelsgeleding als de oudergeleding van de MR.

We zien wisselende resultaten per school op interventie B op basis van de eindresultaten en de tussenopbrengsten. Zo zien we in de klassen 1-3 (groep 3-5) wel vooruitgang in de rekenresultaten en in klas 4-6 (groep 6-8) blijken achterstanden hardnekkiger en moeilijker in te lopen. Wel zien we in rekenlessen hogere verwachtingen dan voorheen. Bij interventie C zien we dat de groepsdynamiek in klassen is verbeterd en een vooruitgang in de motorische en sociale vaardigheden van kinderen.

Tijdens het Directeuren Overleg is in 2021 besloten dat 11% van de NPO gelden worden afgedragen aan Ithaka. Hiervan worden bovenschols alle studiekosten van het leer/werk traject van toekomstige leerkrachten betaald. Daarnaast zouden twee specialisten aangetrokken worden die

voor alle scholen beschikbaar zijn voor ondersteuning en extra inzet. Het betreft hierbij de inzet van een rekenspecialist en een specialist digitale geletterdheid. In de praktijk is gebleken dat de scholen de inzet van een rekenspecialist liever zelf wilden regelen in plaats van bovenschools. Daarom is de afdracht aan bovenschools met ingang van januari 2023 teruggebracht van 11% naar 2% zodat de vooraf gereserveerde kosten voor de rekenspecialist terug zijn gebracht naar de scholen. Dit alles met instemming en goedkeuring van de GMR.

De baten en lasten en de verdeling van de lasten over de interventies op de menukaart per school zien er in 2023 als volgt uit. 5,45% van de lasten 2023 is via loonkosten derden besteed (€ 30,5K).

Realisatie NPO 2023 Ithaka										
		Verdeling naar interventie op de menukaart								
school	plaats/school	Baten 23	Lasten 23	A	B	C	D	E	F	Totaal
04NH	Bergen	66.885	15.500		2.894	4.067		6.120	2.419	15.500
06QZ	Hoorn	62.312	68.414		40.414			28.000		68.414
06RD	Zaandam	60.597	55.704		55.704					55.704
09DF	Kennemerland	58.882	42.860		42.860					42.860
09ZG	Engelandlaan	58.882	24.319		21.284				3.035	24.319
09ZG	Duitslandlaan	55.166	93.994		93.994					93.994
24RA	Purmerend	52.879	52.045		50.162				1.883	52.045
24RB	Hillegom	43.161	10.868		10.868					10.868
31FK	Castricum	48.306	44.739		44.739					44.739
31RX	Kleverpark	60.750	31.700		28.168				3.532	31.700
31RX	Lindeboom	52.154	20.108		15.373	3.500			1.235	20.108
09NN	Alkmaar	58.310	31.131		25.477	3.657			1.997	31.131
09NN01	Oudorp	60.597	60.692		40.956	7.897		8.000	3.839	60.692
999	Bovenschools	15.079	7.682						7.682	7.682
Totaal	Ithaka	753.960	559.756	0	472.893	19.121	0	42.120	25.622	559.756

Het verschil tussen de baten en lasten in 2023 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPO, ter besteding tot uiterlijk 31 juli 2025.

2.2 Personeel & Professionalisering

In deze paragraaf zijn de formatie, het personeelsbestand, het ziekteverzuim, de personeelsontwikkelingen en het strategisch personeelsbeleid nader toegelicht.

2.2.1 Formatie

De personele bezetting is net als in de afgelopen jaren ook in 2023 een constant punt van aandacht geweest. De arbeidsmarkt voor leerkrachten is blijvend krap, er zijn niet genoeg bevoegde leerkrachten om de vacatures in te vullen.

Dankzij de flexibiliteit van de aanwezige leerkrachten en ondersteuners van het team, is het ook in 2023 grotendeels gelukt om het onderwijs te continueren. Als er onbevoegde medewerkers voor de klas staan, zijn dit veelal medewerkers die bezig zijn met hun PABO-studie, in een voornamelijk vanuit Ithaka gestimuleerd traject.

De vervangingspool is in stand gehouden. Medewerkers die hierin werken, worden in principe ingezet in een regio. Er zijn drie regio's gedefinieerd. Na de zomervakantie zijn er alleen in de regio rond Alkmaar en Haarlem nog enkele invallers in de pool. Voor de derde regio (Zaandam, Purmerend, Hoorn) is geen vaste invaller beschikbaar.

Voor de vervanging zijn er naast de poolers ook nog flex-invalleerkrachten. Er wordt (zo goed als) niet met ZZP-invallers gewerkt omdat de kosten hiervan te hoog liggen.

In 2023 zijn de werkdrukgeden volledig beschikbaar voor de scholen. Iedere school maakt een plan in samenwerking met team en MR voor de besteding van de werkdrukgeden, dit is een doorlopend plan als het geld besteed wordt aan personeel, hetgeen op veel scholen gebeurt.

Scholen die meer personeel in dienst hadden dan volgens de kengetallen betaalbaar is, zetten de werkdrukgeden in om deze over-formatie te bekostigen.

De regeling Duurzaam Inzetbaarheidsverlof voor medewerkers vanaf 57 jaar, is door 37 medewerkers gebruikt. Gemiddeld in 2023 bedroeg de omvang van het duurzame inzetbaarheidsverlof 2,31 fte. Medewerkers die na AOW leeftijd doorwerken (dit zijn er 7 met een wtf van 2,22), kunnen geen gebruik meer maken van deze regeling.

Ithaka is zelf verantwoordelijk voor de kosten van de uitkeringen die medewerkers als zij uit dienst gaan (ziektewet, WIA en WW) kunnen krijgen. In augustus 2022 heeft het Participatiefonds de regelgeving rond WW gewijzigd. Voor iedere medewerker die vanaf dat moment in de WW komt, wordt de rekening voor 50% bij de werkgever neergelegd op een enkele (niet vaak voorkomende) uitzondering na. Ithaka heeft eind 2023 twee oud-medewerkers die een WW (of vervolg op WW-uitkering) ontvangen. Hiernaast is van twee medewerkers de WW in de loop van 2023 gestopt (door bereiken AOW datum en vinden ander werk). De twee medewerkers die nog een WW-uitkering ontvangen vallen onder de oude regeling, waardoor er geen kosten specifiek aan Ithaka worden toegerekend.

Bij een (aankomend) ontslag wordt gekeken op welke wijze de medewerker begeleid kan worden naar nieuw werk, dan wel wordt er op andere wijze gekeken hoe uitkeringskosten zo minimaal mogelijk gehouden kunnen worden.

2.2.2 Personeelsbestand

Het personeelsbestand bestond eind 2023 uit 323 medewerkers (inclusief vervangers). De man-vrouw verdeling is licht gewijzigd en is nu 86% vrouwen en 14% mannen (2022: 87% en 13%). Er werken met name vrouwen bij Ithaka. De feminisering van het primair onderwijs is duidelijk bij Ithaka zichtbaar.

De Gewogen Gemiddelde Leeftijd (GGL) van de medewerkers van Ithaka is hoger dan gemiddeld in Nederland. De oorzaak van de hogere gemiddelde leeftijd bij vrijescholen t.o.v. het reguliere onderwijs is de hogere leeftijd van onze instroom. Relatief weinig nieuwe leerkrachten komen direct van de Vrijeschool Pabo. Een grote groep nieuwe leerkrachten heeft eerst in het reguliere onderwijs gewerkt en bedenkt gemiddeld tussen de 35 en 55 jaar dat zij liever in het vrijeschoolonderwijs willen werken. Dit heeft een verhogend effect op de GGL.

Leeftijdscategorie	Aantal personen	FTE
20 tot 25 jaar	9	5,36
25 tot 35 jaar	44	29,17
35 tot 45 jaar	79	47,5
45 tot 55 jaar	91	57,38
55 tot 65 jaar	81	51,56
65 jaar en ouder	19	8,89
Totaal	323	199,86

Zoals het verschil hierboven tussen het aantal bij Ithaka werkzame personen en het aantal FTE laat zien, zijn er veel medewerkers die in deeltijd werken bij Ithaka. De voltijders (36 personen) die er zijn, werken met name als leerkracht. Ook de bestuurder is een voltijder. De functies van directeuren en ondersteunend personeel zijn niet/nauwelijks beschikbaar als voltijdsfunctie. Ook is zichtbaar dat het aantal medewerkers iets is toegenomen, terwijl het totale aantal fte iets is afgenomen. Ook is het aantal mensen dat werkt en 65 jaar of ouder is met een kleine hoeveelheid toegenomen. Dit komt aannemelijk voort uit enerzijds het verhogen van de AOW-leeftijd, anderzijds de bereidheid van senioren om door te werken om te helpen het onderwijs continuïteit te geven.

De gemiddelde aanstelling van een medewerker eind 2023 is 0,6187.

Onderverdeling categorieën personeel:

FTE	OP (onderwijzend personeel)	OOP (onderwijs ondersteunend personeel)	Directie
Aantal%	69%	26%	5%
Fte%	72%	21%	7%

2.2.3 Ziekteverzuim

In 2023 is het verzuim helaas weer toegenomen. Het aantal langdurige zieken is na een daling in 2022 (6,88%) weer gestegen. Hier is een trend zichtbaar dat de psychische klachten die met name veroorzaakt worden omstandigheden in de privé situatie.

Het verzuimpercentage over 2023 is 7,67%. De verzuimfrequentie over 2023 is 1,61.

De verzuimfrequentie is gedaald t.o.v. het vorige jaar (2,01), echter deze is nog altijd hoog te noemen.

Ook volgend jaar zal het verzuim en de reductie hiervan een aandachtspunt blijven. De nieuwe bedrijfsarts die is begonnen in februari 2023, blijft ook in 2024 verbonden aan Ithaka. Dit is een ZZP-er, waardoor de planning en de administratie rond het verzuim bij het ondersteuningsbureau is komen te liggen.

Eén medewerker is in 2023 ingestroomd in de IVA (een onderdeel van de WIA waarbij iemand permanent is afgekeurd). In 2024 worden minimaal drie WIA-keuringen verwacht, waarbij twee medewerkers zullen vallen onder de speciale regeling die het UWV in 2023 en ook in 2024 heeft, de 60+ regeling. Hierbij krijgen de medewerkers een volledige WGA-uitkering, zonder dat de werkgever een premieverhoging krijgt. Als medewerkers nog kunnen en willen werken, dan is dat naast de uitkering mogelijk.

Eind 2023 kent Ithaka drie medewerkers in de WGA waarvan de uitkering in een premie verrekend wordt. Voor een medewerker in de IVA krijgt Ithaka geen extra kosten.

In 2023 zijn twee medewerkers ziek uit dienst gegaan, één daarvan is eind 2023 weer hersteld.

2.2.4 Personeelsontwikkelingen

Dit jaar is de arbeidsmarkt nog krappere geworden. Er zijn te weinig leerkrachten om de vacatures te kunnen bezetten.

Het in 2021 ingezette werk & leertraject is succesvol, via dit traject worden mensen opgeleid tot leerkracht. In 2022 zijn er drie medewerkers begonnen aan dit traject, dit aantal ligt beduidend lager dan in 2021, aangezien de NPO-gelden ondersteunend waren aan het werkdeel van dit traject niet extra beschikbaar waren. In 2023 zijn twee medewerkers begonnen aan een volledig werk & leertraject en twee medewerkers zijn in het '2e' jaar ingestroomd.

In 2024 zullen er geen nieuwe volledige werk & leertrajecten gestart gaan worden. De reden hiervan is financieel, er is onvoldoende geld om zonder subsidie twee jaar lang de salariskosten van een onderwijsondersteuner te betalen.

Het begeleiden en coachen van de startend leerkrachten is van groot belang. Hier is in 2023 goed op ingezet door de beschikbare coachingstijd te vergroten zodat alle starters zo goed mogelijk begeleid kunnen worden. Daarnaast is voor enkele uren in de week een opleidingsbegeleider aangesteld als proef. Deze medewerker heeft zelf net de zij-instroom opleiding afgerond en kan mensen helpen met het plannen van de studie en op andere wijze de weg wijzen. Het is de bedoeling dat HS Leiden deze rol zelf gaat invullen.

Het vinden van invallers blijft een probleem, de vacatures in de formatie hebben voorrang. Deze kunnen met grote moeite worden ingevuld. Dankzij de flexibiliteit van leerkrachten, de inzet van ondersteuners die soms ook voor de klas staan en dankzij de directeuren die steeds opnieuw alles regelen, hebben de scholen continuïteit van onderwijs kunnen realiseren.

In 2023 is het door het lerarentekort regelmatig voorgekomen dat een klas opgedeeld moest worden over andere klassen, dan wel dat een klas geen les kon krijgen. Het is niet voorgekomen dat het nodig was om over te gaan naar een 4 daags rooster.

2.2.5 (Strategisch) Personeelsbeleid

In 2022 is de Ithaka-besturingsfilosofie ontwikkeld. Deze filosofie wordt verbeeld als een spreekuuzwerm, die samen onderweg is naar een doel, waarbij elke spreekuuzwerm zijn invloed heeft op het groepje spreekuuzwermen om hem/haar heen en binnen de groep zelfstandig zijn/haar rol vervult. Deze filosofie wordt meegenomen in de wijze waarop het personeelsbeleid gevormd en uitgevoerd wordt.

Daarnaast wordt gewerkt aan het beleid waar de organisatie vanuit de strategische doelen, dan wel vanuit de praktijk van alledag, behoefte aan heeft.

Zo is het werk & leertraject zijn laatste fase ingegaan in 2023. Vanwege de wijze van bekostiging zijn we overgegaan naar een andere variant. De variant van zij-instroom, de geleidelijke weg. Hierbij volgen medewerkers een tweejarige pabo-opleiding. Zij gaan anders dan hoe de regeling is bedoeld, niet meteen zelfstandig voor de klas, maar lopen eerst een paar maanden mee met een ervaren leerkracht om het vak in de praktijk te ervaren.

Op basis van de in 2023 voorgenomen fusie met Vrije School Amersfoort is het beleid van deze school met het Ithaka beleid vergeleken. Hier zijn vier beleidspunten uit voortgekomen waar verschillen in bestaan. Als eerste is het mobiliteitsbeleid samengevoegd en meteen geactualiseerd. Dit zal in 2024 het besluitvormingsproces doorlopen.

Het personeelsbeleid wordt in samenwerking met bestuur, directeuren, HR en GMR ontwikkeld. Directeuren zijn verantwoordelijk voor de implementatie van beleid in de afzonderlijke scholen. Waar nodig wordt externe expertise ingehuurd.

De gebruikelijke werkwijze die gevolgd wordt, is via een werkgroepen structuur. Er zijn enkele vaste werkgroepen als ook kan per te ontwikkelen beleidsonderwerp een werkgroep worden ingericht die met elkaar beleid ontwikkelt. De werkgroep bestaat uit een samenstelling van functies die relevant zijn voor het onderwerp. Hierin kunnen directeuren, IB-ers, leerkrachten en stafmedewerkers (medewerker kwaliteit, HR, algemeen beleid) plaatsnemen. De bestuurder stimuleert het gesprek, inspireert door het stellen van kritische vragen en het geven van meningen. Er is in het algemeen geen 'topdown' werkwijze. De bestuurder stelt het beleid aan het einde van het ontwikkelproces vast. Vanzelfsprekend worden instemming of adviesorganen betrokken wanneer dit wettelijk geregeld is. In het najaar van 2023 is op de studie-tweedaagse met de directeuren en staf aandacht besteed aan een andere wijze van besluitvorming: deep democracy. Dit is een bepaalde methodiek om op democratische wijze besluiten te nemen, waarbij de wijsheid van de minderheid ook wordt meegenomen, zodat de uiteindelijke gedragenheid van een besluit zo groot mogelijk is.

Het personeelsbeleid wordt aangepast op het moment dat er signalen komen dat het niet meer passend is vanwege ontwikkeling in de praktijk of in de regelgeving.

2.3 Huisvesting

Na een algemene inleiding wordt in deze paragraaf ingegaan op de situatie op enkele individuele scholen en worden toekomstige ontwikkelingen toegelicht.

2.3.1 Algemeen

Sinds medio 2020 zijn we een samenwerking aangegaan met een nieuwe huisvestingsspecialist: Sineth. Sineth heeft alle schoolpanden die onder verantwoordelijkheid van Ithaka vallen in onderhoud genomen. Zij ontzorgen in de acute onderhoudsvraagstukken en coördineren de planning en uitvoering van het meerjaren onderhoud.

Er is een totaalplan aan onderhoudswerkzaamheden (gebaseerd op de MJOP 2020) voor de gehele stichting en de afzonderlijke scholen opgesteld, waarbij spreiding van de uitgaven en noodzakelijke werkzaamheden en het stuk voor stuk op orde brengen van alle locaties van Ithaka uitgewerkt is. Jaarlijks wordt er een nieuw jaarplan opgesteld en opgevolgd.

Per 1 november is een adviseur huisvesting aangehaakt bij de stichting. Hij houdt zich bezig met de nieuwbouw en vernieuwbouw trajecten van de scholen waarbij dit nu en op korte termijn aan de orde is. Hij zal als een verlengde arm van het bestuur de kar trekken en de projecten aansturen.

2.3.2 Individuele scholen

Vernieuwbouw en uitbreiding Waterlandschool Purmerend

Sinds 2019 heeft de school al een beschikking liggen voor uitbreiding. Deze is echter nooit uitgevoerd en zijn de gesprekken met de gemeente gestart om nieuwbouw te realiseren voor de school. Het huidige gebouw van de Waterlandschool stamt uit 1977. Diverse grotere delen van het gebouw zijn oud, vervallen en toe aan vervanging. Verder is het gebouw niet duurzaam en de exploitatiekosten zijn hoog. Op dit moment krijgen dagelijks 190 leerlingen les in de school. Vanwege een tekort aan onderwijs- en kinderopvangruimtes zijn een aantal ondersteunende ruimtes omgebouwd om meer plek te creëren. Ook worden daarom twee lokalen die voorheen gebruikt werden voor kinderopvang nu gebruikt voor het onderwijs.

Niet alleen is vanwege dit ruimtegebrek is uitbreiding noodzakelijk, maar door de huidige onderhoudsstaat is inmiddels ook renovatie dringend nodig. De gemeente Purmerend is in afstemming met alle schoolbesturen en met behulp van ICS begonnen aan een nieuw IHP. Rond de zomervakantie van 2024 verwachten we daar meer helderheid over te hebben.

In opdracht van de gemeente heeft het bedrijf Draaijer een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd waarbij 4 scenario's zijn onderzocht. Zowel de gemeente als de school hebben geconcludeerd dat scenario B de meest realistische optie is. In 2024 wordt er een voorbereidingskrediet opgevraagd zodat in 2025 gestart kan worden met de voorbereidingen voor dit project.

Overname Pand Kleverpark Haarlem Noord

Het pand aan de Wouwermanstraat in Haarlem Noord is met ingang van 23 december 2022 juridisch overgedragen aan de stichting. De stichting heeft daarmee zelf verantwoordelijkheid voor het onderhoud aan het pand waarin de Vrije School Kleverpark gehuisvest is. In 2023 zijn er werkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van de overdracht. Het achterstallig onderhoud aan het dak en het schilderwerk is uitgevoerd. Ondanks dat er diverse werkzaamheden zijn uitgevoerd blijft het gebouw achterstallig onderhoud houden en sluit het gebouw niet aan bij de wensen van de school. Gelukkig is het gebouw in het nieuwe Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) 2023 – 2038 van de gemeente Haarlem opgenomen voor verlengende renovatie in 2025. Onderzoek naar de mogelijkheden hiervan is met behulp van ICS begin 2024 in gang gezet.

2.3.3 Toekomstige ontwikkelingen

In Alkmaar staat een verbouwing/renovatie op het Integraal Huisvesting Plan (IHP) van 2024 en 2025 voor de Rudolf Steinerschool. Hiervoor is voor 1 februari 2024 een aanvraag voor een voorbereidingskrediet gedaan. Begin 2024 is ook hier door ICS een onderzoek gedaan, waarvan de uitkomsten met de gemeente Alkmaar besproken gaan worden.

De vrijeschool de Lindeboom staat in het IHP van de gemeente Haarlem voor gehele nieuwbouw. De tijdelijke huisvesting waar de school nu in zit is oud en zwaar gedateerd. We zijn hierbij afhankelijk van de gehele ontwikkeling van het gebied Korte Versprockweg, waarbij de afspraak is gemaakt dat het nieuwe schoolgebouw als eerste gebouwd gaat worden.

Voor de vrijeschool Zaanstreek zijn met gemeente en andere schoolbesturen gesprekken gaande om te komen tot nieuwbouw of grootschalige renovatie.

In veel gemeenten wordt op dit moment een Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld. Hierin wordt een planning opgenomen van de scholen die op enig moment nieuw te bouwen of te renoveren.

2.4 Informatiebeveiliging en privacy & ICT

In deze paragraaf worden de aandachtspunten op het gebied van Informatiebeveiliging en privacy en ICT toegelicht.

2.4.1 Informatiebeveiliging en privacy

In 2023 zijn er op De Sterrenzanger, Vrijeschool Kennemerland, Vrijeschool Kleverpark, Waterlandschool en Parcivalschool AVG-audits op locatie uitgevoerd.

Deze audits werden uitgevoerd door de voormalige externe Privacy Officer en de huidige Privacy Officer. Tijdens deze audits kregen zij door middel van bezoeken aan de scholen en gesprekken met de directeur, IB-er en een leerkracht een goed beeld van de praktische toepassing van de AVG op de scholen.

De Vrije School Amersfoort heeft zich in 2023 aangesloten bij de Functionaris Gegevensbescherming van Ithaka. Dit gebeurde na een inventarisatie van de ICT-situatie op de Vrije School Amersfoort en een AVG-awarenesstraining die het team kreeg van de Privacy Officer.

Er zijn in 2023 geen datalekken geweest.

2.4.2 ICT

De ICT-infrastructuur van de Ithaka cloudomgeving wordt voortdurend aangepast om de veiligheid te waarborgen. Een belangrijke maatregel is de implementatie van een 'digitale wasstraat' voor inkomende e-mails. Deze wasstraat fungeert als een filtermechanisme om potentiële bedreigingen te detecteren en te blokkeren voordat ze de gebruikers bereiken. Bovendien zijn er beperkingen ingesteld voor de toegang tot bedrijfsgegevens via privé-apparaten, waardoor de gegevensbescherming wordt verbeterd en het risico op datalekken wordt verminderd.

Een andere belangrijke beveiligingsmaatregel is de implementatie van DMARC (Domain-based Message Authentication, Reporting, and Conformance) voor het beveiligen van domeinen tegen spoofing-aanvallen. DMARC-records worden gebruikt om te controleren of uitgaande e-mails daadwerkelijk afkomstig zijn van geautoriseerde bronnen om te voorkomen dat kwaadwillende partijen e-mails verzenden die lijken te zijn verzonden door legitieme domeinen.

Wat betreft de SharePoint-omgevingen van de Ithaka-scholen, is er een gestandaardiseerde aanpak geïmplementeerd. Dit omvat het creëren van een uniforme mappenstructuur die consistent wordt toegepast op alle scholen binnen de stichting. Deze standaardisatie vergemakkelijkt niet alleen het beheer en de organisatie van digitale bestanden, maar maakt ook de ontwikkeling van stichting-brede handleidingen en instructies mogelijk. Hierdoor wordt de samenwerking tussen verschillende scholen vereenvoudigd, omdat medewerkers gemakkelijk toegang hebben tot gedeelde informatie en procedures.

In de zomer van 2024 zal VSA worden verhuisd naar de Microsoft omgeving van Ithaka.

3. Toelichting op de financiële gegevens 2023

In dit hoofdstuk worden eerst de financiële kengetallen toegelicht. Daarna wordt de balans weergegeven en per post toegelicht, datzelfde geldt voor de staat van baten en lasten. Vervolgens is de continuïteitsparagraaf opgenomen en tenslotte is het jaarverslag van de RvT toegevoegd.

3.1 Financiële kengetallen

De ondergaande kengetallen weerspiegelen de (gezonde) financiële positie van Ithaka. Onder de tabel is een toelichting per kengetal opgenomen.

Kengetal	Definitie	Realisatie	Realisatie	Signaleringsgrens
		2022	2023	
solvabiliteit 2	(eigen vermogen + voorzieningen)/totaal passiva	52,04%	49,76%	<30%
current ratio	vlottende activa/kort vreemd vermogen	1,39	1,37	<0,75
rentabiliteit	resultaat/totaal baten	3,20%	0,62%	-
weerstandvermogen	eigen vermogen/totaal baten	12,03%	11,84%	<5%
ratio eigen vermogen*	feitelijk publiek EV/normatief EV	0,70	0,64	>1
<i>* volgens definitie Inspectie van het Onderwijs mbv rekenhulp signaleringswaarde</i>				
normatief EV (in €)	berekening rekenhulp signaleringswaarde Inspectie	3.036.921	3.220.725	
		Realisatie	Realisatie	
Aanvullende kengetallen		2022	2023	
	personeelslasten/totaal lasten	85,41%	84,25%	
	materiele lasten/totaal lasten	14,59%	15,75%	
	algemene reserve/totaal baten	7,58%	5,88%	
	voorzieningen/totaal baten	3,76%	4,00%	
	rijksbijdragen/totaal baten	94,94%	95,50%	
	overheidsbijdragen/totaal baten	0,18%	0,20%	
	personeelslasten/rijksbijdragen	87,02%	87,66%	

Solvabiliteit 2

Dit kengetal geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen en de voorzieningen ten opzichte van het totale vermogen. Een solvabiliteit van groter of gelijk aan 30% wordt als goed aangemerkt. Een solvabiliteitsratio van 49,76% is ruim boven de signaleringsgrens.

Current ratio

Dit kengetal geeft aan in welke mate Ithaka in staat is om op korte termijn haar kortlopende schulden te betalen. De signaleringsgrens van het Ministerie is dat deze waarde boven de 0,75 moet liggen (dit is de grens die geldt voor grote instellingen). Met een current ratio van 1,37 is het totaal van de vorderingen en liquide middelen voldoende om de kortlopende schulden te kunnen voldoen.

Rentabiliteit

Dit kengetal geeft aan in hoeverre de inkomsten en uitgaven van Ithaka met elkaar in evenwicht zijn. Een rentabiliteit van 0,62% is ruim voldoende.

Weerstandvermogen

Dit kengetal geeft aan in hoeverre de continuïteit van de organisatie bij een onvoorziene gebeurtenis gewaarborgd is. Of, anders gezegd de financiële veerkracht en continuïteit na het optreden van een normaal bedrijfsrisico. Een percentage van boven de 5% wordt gezien als voldoende buffer. Met 11,84% valt Ithaka ruim boven de signaleringsgrens.

Ratio Eigen vermogen

Dit kengetal geeft aan of er bovenmatig eigen vermogen in de organisatie aanwezig is. Een ratio van boven de 1 duidt hierop. Met een ratio van 0,64 is dit voor Ithaka niet het geval.

Aanvullende kengetallen

De totale lasten kunnen worden onderverdeeld in personele en materiele lasten. De personele lasten maken 84,25% uit van de totale lasten, de materiele lasten bedragen 15,75% van de totale lasten.

De overige aanvullende kengetallen zijn opgenomen voor benchmarkdoeleinden.

3.2 Balans

De balans over 2023 (met vergelijkende cijfers voor 2022) ziet er als volgt uit. Onder de tabel is een toelichting per post opgenomen.

Balans	Realisatie 2023	Realisatie 2022
activa		
materiele vaste activa	2.165.850	2.075.150
Totaal vaste activa	2.165.850	2.075.150
vorderingen	241.250	290.390
liquide middelen	4.515.030	3.785.580
Totaal vlottende activa	4.756.280	4.075.970
Totaal activa	6.922.130	6.151.120
passiva		
eigen vermogen	2.575.170	2.439.240
<i>waarvan algemene reserve</i>	<i>1.279.516</i>	<i>1.537.240</i>
<i>waarvan bestemmingsreserve publiek</i>	<i>794.204</i>	<i>600.000</i>
<i>waarvan bestemmingsreserve privaat</i>	<i>501.450</i>	<i>302.000</i>
voorzieningen	869.110	761.830
langlopende schulden	0	19.260
kortlopende schulden	3.477.850	2.930.790
Totaal passiva	6.922.130	6.151.120

Materiële vaste activa

De mutaties in de materiele vaste activa bestaan uit afschrijvingen op activa, investeringen en eventueel desinvesteringen. De materiele vaste activa bestaan uit gebouwen en terreinen (22%), inventaris en apparatuur (67%) en leermiddelen (11%).

De begrote investeringen zijn in 2023 voor 91% gerealiseerd, zie de ondergaande tabel. Onder de tabel is een toelichting op de begroting en realisatie van de investeringen opgenomen.

Omschrijving	Begroting 2023	Realisatie 2023	Vershil	%
gebouwen en terreinen	55.000	17.180	-37.820	31%
inventaris en apparatuur	236.700	272.210	35.510	115%
leermiddelen	80.000	48.090	-31.910	60%
Totaal investeringen	371.700	337.480	-34.220	91%

De investering voor gebouwen in 2023 betreft een schuur en een plafond.

De gerealiseerde investeringen voor inventaris en apparatuur betreffen (lade)kasten, tafels/meubilair leerlingen en (bureau)stoelen. Tevens theaterverlichting, een klimrek in een gymzaal en speeltoestellen (ten laste van NPO) en inrichting van een schoolplein. Tenslotte zijn iPads, (leerling)laptops, computers en Chromebooks aangeschaft. De investeringen leermiddelen betreffen vooral bibliotheekboeken, atlanten en rekenmateriaal/spellen.

De boekwaarde van de materiele vaste activa is ultimo 2023 € 91K hoger dan vorig boekjaar. De boekwaarde ultimo 2022 was € 2.075K. De investeringen in 2023 zijn € 377K, de desinvestering is € 39K (meubilair van ene naar andere school overgegaan voor lager bedrag), de afschrijvingen in 2023 zijn € 287K. De afschrijving van de desinvestering is € 39K. Hiermee komt de boekwaarde ultimo 2023 op € 2.166K.

Vorderingen

De vorderingen betreffen onder andere de lening aan Stichting Kinderopvang Ithaka van € 25K en de afrekeningen DVEP 2023 en overige overlopende posten.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn per ultimo 2023 € 4.515K. De mutatie liquide middelen in 2023 is € 729K. Het onderstaande kasstroomoverzicht geeft een toelichting op de mutaties.

	2023	2022
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Resultaat voor financiële baten en lasten	139.260	663.840
Aanpassingen voor:		
afschrijvingen	286.160	259.950
mutaties voorzieningen	107.280	33.630
Mutaties werkkapitaal		
vorderingen	49.140	71.360
kortlopende schulden	547.060	831.870
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.128.900	1.860.650
ontvangen interest	4.100	0
betalde interest	-7.430	-14.170
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	1.125.570	1.846.480
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
(des)investerings materiële vaste activa	-376.860	-495.700
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-376.860	-495.700
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
aflossing langlopende schulden	-19.260	-8.990
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-19.260	-8.990
Mutatie liquide middelen	729.450	1.341.790
beginstand liquide middelen	3.785.580	2.443.790
mutatie liquide middelen	729.450	1.341.790
Eindstand liquide middelen	4.515.030	3.785.580

Eigen vermogen

Het eigen vermogen per ultimo 2023 is € 2.575K. De resultaatbestemming in 2023 is € 136K. Voor de specificatie zie onderstaande tabellen.

	Boekwaarde ultimo 2022	Bestemming resultaat	Boekwaarde ultimo 2023
algemene reserve	1.537.240	-257.724	1.279.516
bestemmingsreserve publiek	600.000	194.204	794.204
bestemmingsreserve privaat	302.000	199.450	501.450
Totaal eigen vermogen	2.439.240	135.930	2.575.170

	Boekwaarde ultimo 2022	Toevoeging/onttrekking	Boekwaarde ultimo 2023
bestemmingsreserve NPO	600.000	194.204	794.204
Totaal bestemmingsreserve publiek	600.000	194.204	794.204

	Boekwaarde ultimo 2022	Toevoeging/onttrekking	Boekwaarde ultimo 2023
bestemmingsreserve privaat	302.000	199.450	501.450
Totaal bestemmingsreserve privaat	302.000	199.450	501.450

De bestemmingsreserve NPO neemt toe met het bedrag dat in 2023 minder is uitgegeven aan NPO-middelen dan dat de daadwerkelijke ontvangsten waren (€ 194K). De bestemmingsreserve privaat neemt met € 199K toe op basis van ontvangen huurbedragen van de kinderopvang en het surplus van de ontvangen ouderbijdragen boven de begroting.

Het normatief eigen vermogen (definitie Inspectie van het Onderwijs) is per ultimo 2023 € 3.221K, wat betekent dat er geen sprake is van overmatig eigen vermogen omdat het feitelijk publiek eigen vermogen € 2.074K is (algemene reserve en bestemmingsreserve publiek).

Voorzieningen

De voorzieningen betreffen de voorziening jubilea, de voorziening duurzame inzetbaarheid en de voorziening groot onderhoud. Op basis van verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen is er in 2023 € 33K aan de voorziening jubilea toegevoegd, de uitkeringen voor jubilea zijn in 2023 € 12K geweest.

Aan de voorziening duurzame inzetbaarheid is in 2023 € 46K gedoteerd, er zijn momenteel 15 personen die sparen. Eén persoon heeft verlof opgenomen, waardoor de onttrekking van € 2K ontstaat.

Op basis van de overgangsregeling die geldt voor de voorziening groot onderhoud is € 552K aan de voorziening groot onderhoud toegevoegd in 2023. De onttrekking is € 509K geweest, dit betreft onder andere investeringen en een keuken, schilderwerk, vloeren/vloerbedekking, (mechanische) ventilatie, verbouwing, onderhouds- en renovatiewerkzaamheden.

	Ultimo 2022	Dotatie	Onttrekking	Ultimo 2023	Kortlopend*	Langlopend
voorziening jubilea	165.940	32.990	-11.690	187.240	14.171	173.069
voorziening duurzame inzetbaarheid	32.300	45.530	-2.450	75.380	5.064	70.316
voorziening groot onderhoud	563.590	552.380	-509.480	606.490	596.390	10.100
Totaal voorzieningen	761.830	630.900	-523.620	869.110	596.390	253.485
*kort = < 1 jaar						

De voorzieningen ultimo 2023 komen hiermee op € 869K, waarvan € 596K naar verwachting in 2024 zal worden besteed en € 253K op een langere termijn.

Langlopende schulden

De langlopende schulden hebben in 2023 een resterende looptijd korter dan 1 jaar en zijn daarom verplaatst naar de kortlopende schulden. In 2017 is door middel van een crowdfunding actie via GreenFund Holland voor € 60K aan ledverlichting en vernieuwing van plafonds besteed in de Adriaan Roland Holtschool in Bergen. In 2023 heeft de zesde terugbetaling plaatsgevonden.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn per ultimo 2023 € 3.478K. De kortlopende schulden bestaan voornamelijk uit crediteuren, nog af te dragen loonbelasting en sociale lasten, pensioenafdrachten en nog te betalen vakantiegeld. Tevens is er sprake van een schuld aan OCW inzake teveel ontvangen bekostiging voor Kleverpark in 2021 (€ 784K). In 2023 is € 25K onjuist beschikt voor een subsidie zij-instroom, waarvan de verrekening inmiddels is aangekondigd. Ultimo 2022 waren de kortlopende schulden € 2.931K.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en gebeurtenissen na balansdatum

De niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn de volgende.

Niet uit balans blijvende verplichtingen	Looptijd	Jaarbedrag in € incl BTW
schoonmaakcontracten div bedrijven	contract per school	483.529
energie Engie via Energie voor scholen	1-1-24 t/m 31-12-25	PM
contract Multifunctionals Veenman	1-3-22 t/m 28-02-26	29.367
kopieercontract enkele scholen Konica Minolta	contract per school	17.262
afvalverwerking Renewi (div scholen)	1-5-2020 t/m 30-04-26	10.718
afvalverwerking GP Groot (div scholen)	contract per school	12.998

Wegens de terugtrekking van DVEP uit de overeenkomst met Energie voor Scholen is Engie per 1 januari 2024 de nieuwe energieleverancier, maar zijn de jaarkosten heden nog niet precies bekend.

Per 1 januari 2024 fuseert Stichting Vrijescholen Ithaka met Vrijeschool Amersfoort.

Minder bekostiging augustus-december 2022

Per 1 januari 2023 is de bekostiging van het primair onderwijs na wetwijziging vereenvoudigd. Daarmee is de bekostigingssystematiek gewijzigd.

Bij de overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek zijn schoolbesturen door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd. Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 2022/23. Schoolbesturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging. Dit komt voor ons schoolbestuur neer op € 759.350. Dit bedrag is -evenals vorig jaar- niet als vordering op de balans per 31 december 2023 opgenomen.

De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts "een boekhoud-technische correctie [is] aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging". De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces. De keuze van de minister om de schoolbesturen in 2022 fors minder bekostiging toe te kennen heeft reële consequenties. Vandaar dat ons schoolbestuur samen met circa 221 schoolbesturen, juridisch begeleid door advocatenkantoor Stibbe en gecoördineerd vanuit de PO-Raad, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard. De financiële belangen en de relevante juridische vragen n.a.v. de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen. Daarom hebben wij besloten om gezamenlijk met 221 schoolbesturen een beroep bij de rechtbank Midden-Nederland in te stellen tegen de beslissing op bezwaar van de minister. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroepsprocedure nog. Een uitspraak wordt verwacht in de eerste helft van 2024.

3.3 Staat van baten en lasten

Het jaar 2023 is afgesloten met een positief resultaat van € 136K, dit is € 115K hoger dan begroot. Zowel de baten als de lasten zijn hoger dan begroot. Voor een toelichting op de afwijking tussen het resultaat van 2023 ten opzichte van 2022 (€ 514K lager), zie het einde van deze paragraaf.

	Realisatie	Begroting	Vershil R/B
	2023	2023	2023
baten			
rijksbijdragen	20.774.260	19.550.640	1.223.620
overheidsbijdragen/subsidies overige overheden	44.250	37.400	6.850
overige baten	934.700	770.900	163.800
Totaal baten	21.753.210	20.358.940	1.394.270
lasten			
personeelslasten	18.210.320	17.151.290	1.059.030
afschrijvingen	286.160	270.830	15.330
huisvestingslasten	1.693.910	1.364.300	329.610
overige lasten	1.423.560	1.538.690	-115.130
Totaal lasten	21.613.950	20.325.110	1.288.840
financiële baten en lasten	-3.330	-12.840	9.510
Resultaat	135.930	20.990	114.940

Rijksbijdragen

De rijksbijdragen zijn € 1.224K hoger dan begroot door hogere reguliere bekostiging van € 659K door de CAO-verhoging per 1 juli 2023. Er is € 89K meer ontvangen voor groei ten opzichte van de begroting. De bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders is € 14K hoger dan begroot en de overgangsbekostiging is € 24K hoger dan begroot.

Voor de subsidie Impuls en innovatie bewegingsonderwijs, die in december 2021 is toegekend, is nog een bedrag van € 13K ontvangen in 2023 conform de beschikking. Deze bate was niet begroot.

Voor subsidieregeling verbetering basisvaardigheden is een niet-begrote bate van € 113K ingeboekt (conform gemaakte kosten in 2023). Er zijn voor € 5K correcties voor het schooljaar 21-22 ontvangen. Er is subsidie zij-instroom voor 3 personen ontvangen voor € 75K (niet begroot).

Voor studieverlof is € 6K meer ontvangen dan begroot. De subsidie tegemoetkoming opleidingskosten instroom schoolleider PO is voor € 14K gerealiseerd in 2023.

De doorbetaling vanuit alle samenwerkingsverbanden is in 2023 € 212K hoger dan begroot.

Subsidies overige overheden

De subsidies overige overheden betreffen de gemeentelijke subsidies, deze zijn € 7K hoger dan begroot. Voor huisvesting is een bedrag van € 3K van de gemeente Haarlem ontvangen als retourbetaling OZB 2019, welke niet was begroot. De vergoeding van de gemeente Haarlem voor het gebruik van de gymzaal bij Kennemerland is € 2K hoger dan begroot, de vergoeding gebruik gymzaal Lindeboom van € 10K was niet begroot. De bijdrage bewegingsonderwijs van de gemeente Purmerend is € 3K hoger dan begroot. Tevens is een subsidie voor volksdansen (€ 2K) van de gemeente Alkmaar ontvangen, welke niet was begroot. De begrote 'gemeentelijke bijdrage overig formatie' is niet gerealiseerd.

Overige baten

De overige baten zijn € 164K hoger dan begroot door € 29K hogere verhuurbaten ten opzichte van de begroting.

De detachingsbaten zijn € 92K hoger dan begroot door € 42K baten van de inzet van het bestuur/bureau voor VSA (niet begroot) en de detachingsbaten voor directie en ondersteuning voor Stichting Kinderopvang Ithaka (€ 44K, niet begroot). De detachingsbate van de inzet van een

medewerker van ARH Bergen bij het samenwerkingsverband is € 5K hoger dan begroot.

De ouderbijdragen zijn € 64K hoger dan begroot.

De overige baten zijn per saldo € 20K lager dan begroot doordat de begrote WGA-uitkeringen niet zijn ontvangen. Daar tegenover staan niet begrote baten van onder andere Koninklijke Visio, opbrengsten lentemarkten, opbrengst SOL Kleverpark en vergoedingen van de belastingdienst voor oudere/arbeidsgehandicapte werknemers.

Personeelslasten

De personeelslasten zijn € 1.059K hoger dan begroot door € 1.303K hogere lonen en salarissen door de CAO-verhoging per 1 juli 2023. De overige personele lasten zijn € 501K hoger dan begroot, wat voornamelijk wordt veroorzaakt door loonkosten derden met een overschrijding van € 257K. De oorzaak van deze overschrijding ligt bij alle scholen, bij de één wat meer dan bij de ander en voor € 5K op het ondersteuningsbureau. Voor NPO is € 8K minder uitgegeven aan loonkosten derden dan begroot, voor de subsidie bewegingsonderwijs is € 36K minder uitgegeven dan begroot, en voor de subsidieregeling verbetering basisvaardigheden is € 31K uitgegeven aan loonkosten derden (niet begroot).

De dotaties aan de personele voorzieningen zijn € 66K hoger dan begroot. De scholingskosten zijn € 207K hoger dan begroot. De overige personele lasten zijn € 29K lager dan begroot, wat vooral wordt veroorzaakt door begrote lasten voor NPO die niet op deze grootboekrekening zijn gerealiseerd.

Er is € 744K meer aan uitkeringen ZW en VVF ontvangen dan begroot.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn € 15K hoger dan begroot doordat de investeringen eind 2022 per abuis niet in de begroting van 2023 zijn opgenomen. Hierdoor zijn de afschrijvingen wel gerealiseerd in 2023 maar staan deze dus niet in de begroting van 2023. De investeringen in het jaar 2023 zijn lager dan begroot (zie onderdeel materiele vaste activa in hoofdstuk 3.2).

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn € 330K hoger dan begroot. Er zijn overschrijdingen zichtbaar op onderhoud (€ 20K, betreft vooral dagelijks onderhoud), schoonmaakkosten (€ 32K), dotatie voorziening onderhoud (€ 266K) en overig (€ 17K, betreft vooral huur containers en ongediertebestrijding, afvalverwerking en beveiligingslasten/alarmopvolging). Er is een onderschrijding op de heffingen van gemeente (rioolrecht) en waterschap (waterschapsbelasting) van € 5K. De lasten Energie en water zijn conform begroting.

Overige lasten

De overige lasten zijn € 115K lager dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door een onderschrijding op administratie & beheerslasten door onderrealisatie op begrote NPO-lasten op de grootboekrekening overige beheerslasten (€ -145K), een onderschrijding op ICT verbruikskosten/licenties van € 11K en een onderschrijding op overige lasten (€ 50K, diverse kleinere posten). Er is een forse overschrijding op verbruiksmateriaal onderwijs van € 92K.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten zijn per saldo € 9,5K lager dan begroot. Het betreffen rentebaten van de spaarrekeningen (€ 4K, niet begroot) en bankkosten (€ 5,5K lager dan begroot).

In ondergaande tabel is de realisatie 2023 naast de realisatie 2022 weergegeven. Zowel de baten als de lasten zijn in 2023 hoger dan in 2022. Onder de tabel is de toelichting per post opgenomen.

	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Vershil 2023 tov 2022
baten			
rijksbijdragen	20.774.260	19.256.900	1.517.360
overheidsbijdragen/subsidies overige overheden	44.250	108.480	-64.230
overige baten	934.700	918.300	16.400
Totaal baten	21.753.210	20.283.680	1.469.530
lasten			
personeelslasten	18.210.320	16.756.540	1.453.780
afschrijvingen	286.160	259.950	26.210
huisvestingslasten	1.693.910	1.273.780	420.130
overige lasten	1.423.560	1.329.570	93.990
Totaal lasten	21.613.950	19.619.840	1.994.110
financiële baten en lasten	-3.330	-14.170	10.840
Resultaat	135.930	649.670	-513.740

Rijksbijdragen

De rijksbijdragen zijn in 2023 € 1.517K hoger dan in 2022. Per 1 januari 2023 is de vereenvoudiging bekostiging ingegaan. De bekostigingsstructuur in 2023 is dus wezenlijk anders. Tevens heeft er een salarisverhoging plaatsgevonden per 1 juli 2023. De bekostiging is door beide veranderingen in 2023 € 1.266K hoger dan in 2022. De bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders is in 2023 € 3K lager dan in 2022. De vergoedingen voor groei zijn in 2023 € 67K lager dan in 2022. De subsidies van OCW zijn in 2023 € 148K hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door de subsidieregeling verbetering basisvaardigheden (€ 113K in 2023, 2022 nog niet) en meer subsidie zij-instroom in 2023 dan in 2022 (€ 55K meer). De subsidie voor bewegingsonderwijs was in 2023 € 26K lager dan in 2022. De tegemoetkoming opleidingskosten instroom schoolleider PO is in 2023 toegekend en voor € 14K gerealiseerd. Twee overige correctieposten zijn per saldo in 2023 € 8K lager dan in 2022.

De doorbetalingen van alle samenwerkingsverbanden zijn in 2023 € 174K hoger dan in 2022.

Subsidies overige overheden

De subsidies van gemeenten zijn in 2023 € 64K lager dan in 2022. In 2023 zijn geen vergoedingen voor eerste inrichting ontvangen (2022: € 48K). In 2023 is een OZB-vergoeding uit 2019 alsnog betaald. De gemeente Alkmaar heeft in 2022 de vergoeding gebruik gymzaal voor de jaren 2020 tot en met in 2022 betaald (€ 23K), over 2023 heeft nog geen vergoeding plaatsgevonden. In 2022 is door de gemeente Bergen en Alkmaar een vergoeding voor de SNS klas van ARH Bergen betaald (€ 13K), in 2023 was deze vergoeding er niet. De bijdragen van de gemeente Haarlem en Purmerend voor het gebruik van gymzalen/bijdrage aan bewegingsonderwijs is in 2023 € 14K hoger dan in 2022. In 2023 is een subsidie volksdansen ontvangen van de gemeente Alkmaar van € 2K.

Overige baten

De overige baten zijn in 2023 per saldo € 16K hoger in 2023. De huurbaten zijn in 2023 € 8K hoger, de detacheringsbaten zijn in 2023 € 39K hoger. De ouderbijdragen zijn in 2023 € 10K lager en de overige baten € 20K.

Personeelslasten

De personeelslasten zijn in 2023 € 1.454K hoger dan in 2022. Dit komt door hogere kosten van lonen en salarissen door de CAO-verhoging per 1 juli 2023 (€ 1.401K). De scholingskosten zijn in 2023 € 52K hoger dan in 2022. De loonkosten derden zijn in 2023 € 252K hoger dan in 2022. De overige personele lasten zijn in 2023 € 134K hoger dan begroot. De uitkeringen ZW en VVF zijn in 2023 € 385K hoger dan in 2022.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn in 2023 € 26K hoger dan in 2022.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn in 2023 € 420K hoger dan in 2022. Dit komt door een hogere dotatie voorziening groot onderhoud (€ 276K), hogere onderhoudskosten (€ 29K), hogere kosten van energie en water (€ 76K), hogere schoonmaakkosten (€ 55K), lagere huurkosten (€ 11K) en lagere overige huisvestinglasten (€ 6K). De heffingen van de gemeenten en waterschappen zijn gelijk gebleven.

Overige lasten

De overige lasten zijn in 2023 € 94K hoger dan in 2022. De afwijking in 2023 wordt door diverse kleinere posten (positief en negatief) veroorzaakt, de belangrijkste is een stijging van de verbruiksmaterialen van € 88K in 2023 ten opzichte van 2022.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten zijn in 2023 € 11K lager dan in 2022. Dit komt doordat in 2022 tot en met juli rente moest worden betaald over het saldo op de betaalrekening. Met ingang van 2023 ontvangen we weer rente op de spaarrekening.

3.4 Continuïteitsparagraaf

In deze paragraaf wordt het financiële toekomstperspectief van Ithaka toegelicht. Achtereenvolgens wordt een toelichting gegeven op de personele bezetting en leerlingaantallen, de meerjarige begroting (balans en staat van baten en lasten) en overige continuïteitsonderwerpen. In dit laatste onderdeel wordt ook de risicoanalyse uitgewerkt. Alle weergaven zijn inclusief Vrijeschool Amersfoort, waarmee Ithaka per 1 januari 2024 is gefuseerd.

Personele bezetting en leerlingaantallen

	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Formatie	2024	2025	2026	2027
DIR	14,35	15,55	15,40	15,40
OP	169,82	164,48	162,21	161,90
OOP	44,28	39,87	38,73	38,61
Totaal formatie	228,46	219,90	216,34	215,91
	2023	2024	2025	2026
Leerlingaantallen	1-feb	1-feb	1-feb	1-feb
leerlingaantallen	3.206	3.265	3.327	3.355

In de meerjarige begroting is in 2025 en verder rekening gehouden met een aantal taakstellingen. Voor alle begrotingsjaren zijn ook vacatures opgenomen.

Per school is de uitsplitsing van de leerlingaantallen als volgt.

Leerlingaantallen				Begroting	Begroting	Begroting	Begroting		
BRIN-nr	Toevoeging	Naam school		1-2-2022*	1-2-2023*	1-2-2024	1-2-2025	1-2-2026	1-2-2027
04NH		Adriaan Roland Holtschool	Bergen	243	244	244	244	244	244
06QZ		Westfrieze Vrije School	Hoorn	228	226	236	247	250	250
06RD		Vrije School Zaanstreek	Zaandam	220	225	230	230	230	230
09DF		Kennemerland Vrije School	Haarlem	220	225	225	225	225	226
09NN00		Rudolf Steinerschool	Alkmaar	215	218	220	226	226	226
09NN01	nevenvestiging	De Sterrenzanger	Oudorp	222	225	226	227	227	227
09ZG		Rudolf Steinerschool Engelandlaan	Haarlem	222	219	219	220	222	224
09ZG	dislocatie	Rudolf Steinerschool Duitslandlaan	Haarlem	205	214	214	218	220	222
24RA		Waterlandschool	Purmerend	192	194	191	198	214	218
24RB		De Toermalijn Bollenstreek	Hillegom	157	188	200	210	215	220
31FK		Vrije school Castricum	Castricum	178	195	205	224	224	224
31RX		Vrije School Kleverpark	Haarlem	215	223	220	220	220	220
31RX	dislocatie	Vrije School De Lindeboom	Haarlem	187	201	207	210	210	210
Subtotaal				2.704	2.797				
07EX		Vrije School Amersfoort	Amersfoort	399	409	428	428	428	428
Totaal				3.103	3.206	3.265	3.327	3.355	3.369

*Bron: DUO

De leerlingaantallen per 1 februari van het voorafgaande jaar vormen de basis van de bekostiging in het kalenderjaar daarna.

Voor een aantal scholen verwachten we groei in de komende jaren naar de ideale schoolgrootte van rond de 225 leerlingen (Purmerend, Hillegom, Castricum, Alkmaar, Haarlem Duitslandlaan). Bergen zit daarboven door de Michaelklas. Amersfoort is de enige dubbelstroomschool met 17 groepen. Hoorn groeit door naar 250 leerlingen. De laatste groep wordt gevormd door de scholen die nu al rond de 225 leerlingen zitten en daar ook blijven (Zaandam, Oudorp, Haarlem Kennemerland, Kleverpark, Engelandlaan). De Lindeboom zal naar verwachting de komende vier jaar rond de 210 leerlingen hebben.

Mochten de werkelijke leerlingaantallen afwijken van in de begroting opgenomen leerlingaantallen, dan zullen we hier rekening mee houden in de formatiebesprekingen van dat betreffende schooljaar.

Meerjarige balans

De ondergaande meerjarige balans is gebaseerd op de eindbalansen 2023 van Ithaka en VSA samen. De opgestelde meerjarige staat van baten en lasten 2024-2027 heeft ook als uitgangspunt gediend.

Balans	Realisatie 2023 Ithaka	Realisatie 2023 VSA	Realisatie 2023 Totaal	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
activa							
materiele vaste activa	2.165.850	673.420	2.839.270	2.838.215	2.625.260	2.451.811	2.148.887
Totaal vaste activa	2.165.850	673.420	2.839.270	2.838.215	2.625.260	2.451.811	2.148.887
vorderingen	241.250	5.650	246.900	250.000	250.000	250.000	250.000
liquide middelen	4.515.030	1.073.510	5.588.540	4.928.534	4.843.206	4.839.705	5.016.935
Totaal vlottende activa	4.756.280	1.079.160	5.835.440	5.178.534	5.093.206	5.089.705	5.266.935
Totaal activa	6.922.130	1.752.580	8.674.710	8.016.749	7.718.466	7.541.516	7.415.822
passiva							
eigen vermogen	2.575.170	799.440	3.374.610	2.713.549	2.415.266	2.238.316	2.112.622
voorzieningen	869.110	560.970	1.430.080	1.430.000	1.430.000	1.430.000	1.430.000
langlopende schulden	0	96.000	96.000	90.000	84.000	78.000	72.000
kortlopende schulden	3.477.850	296.170	3.774.020	3.783.200	3.789.200	3.795.200	3.801.200
Totaal passiva	6.922.130	1.752.580	8.674.710	8.016.749	7.718.466	7.541.516	7.415.822

De materiele vaste activa muteren mee met de begrote investeringen en afschrijvingen. De vorderingen worden constant verondersteld. De liquide middelen zijn gebaseerd op de meerjarige liquiditeitsbegroting met de stand van de liquide middelen op 31 december 2023 van beide organisaties als uitgangspunt. Het eigen vermogen muteert met de begrote resultaten voor de komende jaren. De voorzieningen worden constant verondersteld, er is nog geen keuze gemaakt inzake het groot onderhoud met ingang van 1 januari 2024. De langlopende schuld neemt af met de jaarlijkse aflossing. De kortlopende schulden vormen de sluitpost bij de opstelling van deze meerjarige balans.

Financieringsstructuur

Het vermogen van beide stichtingen samen per eind 2023 wordt voor 39% gefinancierd met eigen vermogen. Meerjarig daalt dit percentage naar 28,5% per eind 2027. De verwachting wordt hiermee uitgesproken dat er de komende jaren geen sprake zal zijn van bovenmatig eigen vermogen. De signaleringsgrens voor dit kengetal (solvabiliteit 1) is 25%.

Huisvestingsbeleid/voorziening groot onderhoud

Ithaka beschikt over een MJOP dat in 2021 is geactualiseerd. Tot en met 2023 wordt gebruik gemaakt van de uitzonderingsregel omtrent de berekening van de voorziening groot onderhoud. Vooralnog is geen besluit genomen over de verwerking van het groot onderhoud met ingang van 2024 (investeren/afschrijven of onderhoudsvoorziening conform de voorgeschreven componentenmethode). De hoogte van de voorzieningen is daarom constant verondersteld. Zie ook de tekst bij de risicoanalyse over de stelselwijziging.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves maken deel uit van het eigen vermogen. VSA heeft per ultimo 2023 twee "slapende" bestemmingsreserves voor personeel en materieel en een restant bestemmingsreserve eerste waardering. Deze drie bestemmingsreserves zullen in 2024 bij bestuursbesluit vrijvallen ten gunste van de algemene reserve. Dan resteert alleen de publieke bestemmingsreserve NPO en de bestemmingsreserve privaot.

Meerjarige kengetallen

Kengetal	definitie	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Signaleringsgrens
		2023***	2024	2025	2026	2027	
solvabiliteit 2	(eigen vermogen + voorzieningen)/totaal passiva	55,39%	51,69%	49,82%	48,64%	47,77%	<30%
current ratio	vlootende activa/kort vreemd vermogen	1,55	1,37	1,34	1,34	1,39	<0,50**
rentabiliteit	resultaat/totaal baten	0,69%	-2,59%	-1,19%	-0,71%	-0,50%	-
weerstandvermogen	eigen vermogen/totaal baten	13,57%	10,63%	9,65%	8,97%	8,41%	<5%
Ratio Eigen vermogen*	feitelijk publiek EV/normatief EV	0,70	0,56	0,55	0,55	0,58	>1
<small>* volgens definitie Inspectie van het Onderwijs ** signaleringswaarde voor categorie grootste instelling (baten > € 25 mln) *** inclusief VSA voor vergelijkbaarheid</small>							
Normatief EV (in €)	Berekening rekenhulp signaleringswaarde inspectie	3.896.705	3.929.295	3.691.549	3.513.375	3.219.568	

Op basis van de in de balans gekozen uitgangspunten en de opgestelde meerjarige begroting van de staat van baten en lasten zijn de bovengenoemde meerjarige kengetallen tot stand gekomen. Uit de kengetallen blijkt dat Ithaka een financieel gezonde organisatie is. Alle kengetallen vallen binnen de gestelde signaleringsgrenzen van het Ministerie. De rentabiliteit is licht negatief door de opgestelde negatieve exploitatiebegrotingen om de bestemmingsreserve NPO te besteden. Het weerstandsvermogen neemt de komende jaren wel af, een groei in het leerlingenaantal en bestendige bekostiging zijn nodig om deze afname te laten stoppen. Er is geen sprake van bovenmatig eigen vermogen, de ratio hiervoor is ruim onder de 1. Voor de

berekening van het normatief EV is de rekenhulp van de Inspectie van het onderwijs gehanteerd, waarbij het aandeel privaat in het totale EV verondersteld wordt jaarlijks af te nemen.

Meerjarige staat van baten en lasten

	Realisatie 2023 Ithaka	Realisatie 2023 VSA	Realisatie 2023 Totaal	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
baten							
rijksbijdragen	20.774.260	2.944.810	23.719.070	24.070.560	23.669.758	23.588.052	23.768.273
overheidsbijdragen/subsidies overige overheden	44.250	0	44.250	55.500	40.500	40.500	40.500
overige baten	934.700	165.300	1.100.000	1.410.157	1.330.150	1.317.358	1.319.474
Totaal baten	21.753.210	3.110.110	24.863.320	25.536.217	25.040.408	24.945.910	25.128.247
lasten							
personeelslasten	18.210.320	2.522.290	20.732.610	22.001.600	21.328.858	21.157.017	21.303.007
afschrijvingen	286.160	57.740	343.900	364.218	362.205	347.449	323.424
huisvestingslasten	1.693.910	232.170	1.926.080	1.606.488	1.602.658	1.602.208	1.607.308
overige lasten	1.423.560	259.490	1.683.050	2.206.672	2.026.720	1.997.986	2.002.052
Totaal lasten	21.613.950	3.071.690	24.685.640	26.178.978	25.320.441	25.104.660	25.235.791
financiële baten en lasten	-3.330	-3.740	-7.070	-18.300	-18.250	-18.200	-18.150
Resultaat	135.930	34.680	170.610	-661.061	-298.283	-176.950	-125.694
onttrekking uit NPO bestemmingsreserve				681.208	260.789	13.392	13.392
Resultaat na onttrekking				20.147	-37.494	-163.558	-112.302

Zoals aangegeven is de komende jaren negatief begroot om de bestemmingsreserve NPO te besteden. Vanaf 2025 zijn diverse taakstellingen opgenomen om te zorgen dat de baten en lasten beter in evenwicht blijven. De vereenvoudiging van de bekostiging heeft een negatief effect op Ithaka als stichting omdat de GGL (gewogen gemiddelde leeftijd) bij Ithaka hoger is dan het gemiddelde waarmee met de vereenvoudiging van de bekostiging rekening wordt gehouden. Een groei van leerlingaantallen moet Ithaka door de effecten van de verlaging van de bekostiging heen helpen.

Meerjarige investeringsbegroting

Omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
gebouwen en terreinen	62.000	0	0	0
inventaris en apparatuur	238.213	101.250	122.000	13.000
leermiddelen	62.950	48.000	52.000	7.500
Totaal investeringen	363.163	149.250	174.000	20.500

In de opgestelde meerjarige begroting zijn de bovengenoemde investeringsplannen opgenomen. Zichtbaar is dat het moeilijk blijkt om vier volle jaren vooruit te kijken. Het streven is om dit in volgende begrotingen beter te doen.

Overige continuïteitsonderwerpen

Raad van Toezicht

De bestuurder legt periodiek (financiële) verantwoording af aan de Raad van Toezicht (RvT).

Managementrapportage

De rapportage aan de RvT bestaat uit een per vergadering opgesteld bestuursverslag waarin alle domeinen zoals bestuursmededelingen, personeelszaken, onderwijskwaliteit, huisvesting en financiën zijn vertegenwoordigd. Ook de realisatie van de gestelde doelen in het Koersplan komen aan de orde.

Kwaliteitsgesprekken/interne audits

De bestuurder voert samen met de adviseur onderwijs periodiek kwaliteitsgesprekken met de schoolleiders. In dit gesprek komen strategische thema's, kwaliteit van onderwijs, het schoolplan en de voortgang aan de orde. Ook de financiële aspecten van de school worden besproken. Waar nodig kan zodoende worden bijgestuurd. Periodiek worden interne audits georganiseerd met als doel een frisse blik op de onderwijskwaliteit te ontvangen van collega's binnen de stichting.

Statuten

De code Goed Onderwijs Goed Bestuur is uitgewerkt en verankerd in de statuten van Stichting Vrijescholen Ithaka. De RvT vervult de rol van toezichthouder en de bestuurder die van het bevoegd gezag. Met ingang van 1 januari 2024 is VSA opgenomen in de statuten van Ithaka.

Treasurybeleid

Ithaka beschikt over een treasurystatuut dat voldoet aan de Regeling Beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Er is geen sprake van beleggingen. Er zijn geen leningen aangegaan. De banktegoeden zijn direct opvraagbaar.

In 2017 is door middel van een crowdfunding actie via GreenFund Holland voor € 60K aan ledverlichting en vernieuwing van plafonds besteed in de Adriaan Roland Holtschool in Bergen. In 2023 heeft de zesde terugbetaling plaatsgevonden. Aangezien de restschuld per ultimo 2023 een resterende looptijd van minder dan 1 jaar heeft is de schuld in de balans verplaatst van de langlopende schulden naar de kortlopende schulden per ultimo 2023. In 2023 hebben geen nieuwe crowdfunding acties plaatsgevonden.

Koersplan

Het Koersplan 2023-2027 van Ithaka zal in 2024 en verder leidend zijn. Periodiek wordt de RvT via de managementrapportage geïnformeerd over de voortgang van de realisatie van de doelen uit het Koersplan.

VOG beleid

Conform regelgeving van het Ministerie hanteert Ithaka het VOG beleid, wat inhoudt dat vóór indienstreding een actuele VOG dient te worden aangeleverd.

Bewaking verloop aantal leerlingen

Via ParnasSys wordt het aantal leerlingen gevolgd. Met ingang van 1 januari 2024 volgt Ithaka tevens de leerlingaantallen van VSA. De totstandkoming van leerlingprognoses opgenomen in de meerjarige begroting vormt een extra aandachtspunt om een te rooskleurig toekomstbeeld in de begroting te voorkomen.

Financiële en personele administratie

De financiële en personele administratie van Ithaka is bij Onderwijsbureau Twente (ObT) ondergebracht. De autorisaties voor de diverse (onderdelen) van de systemen worden middels de door ObT opgestelde procedure toegekend, wat onder andere inhoudt dat alle mutatieformulieren door de bestuurder worden ondertekend.

Volmachten en procuratie

Binnen Ithaka wordt gebruik gemaakt van InvoiceIN om de facturenstroom te beheersen. ObT zet alle facturen in het systeem en via digitale workflows en autorisaties vindt codering en accordering door de desbetreffende medewerkers plaats. Eens per week op donderdag wordt door ObT een

betalbatch samengesteld en betaalbaar gesteld. Ook de salarisbetalingen worden door ObT betaalbaar gesteld.

Op schoolniveau zijn bankrekeningen beschikbaar voor kleine aanschaffingen en de verwerking van ouderbijdragen. De door de scholen opgestelde bankstaten worden door ObT geboekt.

Het beheer van de beschikbare bankpassen en toegang tot digitaal bankieren wordt door het ondersteuningsbureau gedaan.

Managementinformatiesysteem en -rapportages

Ithaka maakt gebruik van het managementinformatiesysteem ObTopics van ObT, waarmee de schoolleiders de financiële en personele huishouding kunnen monitoren en bijsturen. Periodiek worden gesprekken gevoerd tussen de schoolleiders en de controller over de uitputting van de dan geldende begroting. De financiële deskundigheid van de schoolleiders wordt hier mede door gestimuleerd. Gedurende de afgelopen jaren is een poging gedaan om met behulp van een externe partij een dashboard op te zetten waarin alle disciplines (personeel, financiën en onderwijs) overzichtelijk samenkomen op één plek. Tot op heden hebben alle inspanningen nog niet tot een betrouwbaar, werkend dashboard geleid.

Formatie-beleid

Jaarlijks wordt per schooljaar een formatieplan opgesteld, gebaseerd op de vastgestelde begroting. De formatie voor het nieuw schooljaar wordt per school met de bestuurder afgestemd. Nieuwe aanstellingen en tijdelijke uitbreidingen worden altijd door de stafmedewerker personeelszaken geaccordeerd middels een digitale workflow.

Aanbestedingen

De aanbesteding van leermiddelen heeft in 2023 vertraging opgelopen. In 2024 zal het aanbestedingsproces opnieuw worden opgestart.

Allocatie van middelen

Middels een afdracht van 4,3% van de basisbekostiging wordt het ondersteuningsbureau gefinancierd. Het ondersteuningsbureau draagt de kosten (salaris, scholing) van de medewerkers van het bureau en de bestuurder, de inhuur van huisvestingsbureau Sineth, de kosten van advies en externe ondersteuning, juridische bijstand, de RvT en algemene bureaunkosten als huur, schoonmaak en koffie en thee. Het jaar 2023 is afgesloten met een negatief resultaat van € 13K waarbij de afdracht in 2023 € 756K is.

Naast de afdracht voor het ondersteuningsbureau is er sprake van bovenschoolse activiteiten die worden gefinancierd via het budget voor de regeling bijzondere bekostiging professionaliseren en begeleiding starters en schoolleiders. Ook de subsidie impuls en innovatie bewegingsonderwijs en de tegemoetkoming opleidingskosten instroom schoolleider PO worden bovenschools besteed, wat ook geldt voor de subsidie zij-instroom van OCW. Ook de detacheringsbaten in 2023 in het kader van de overeenkomst met VSA zijn bovenschools opgenomen.

Tevens is sprake van een afdracht per leerling die jaarlijks kan worden bijgesteld.

De bovenschoolse activiteiten bestaan uit externe advisering, ICT, contributies, verzekeringen, GMR, bovenschools personeel (onder andere coaches en pool), professionalisering, zij-instromers en leerwerk-trajecten en de Ithaka Academie. Het jaar 2023 is afgesloten met een negatief resultaat van € 216K, wat mede wordt veroorzaakt door het ingezette, mede door de RvT goedgekeurde, beleid in

het kader van leer-werktrajecten. De begroting 2024 is op dit punt naar beneden bijgesteld om nieuwe overschrijdingen te voorkomen.

Voorafgaand aan het te doorlopen zo beleidsrijk mogelijke, gedetailleerde begrotingsproces, wordt een kaderbrief opgesteld waarin de uitgangspunten voor de nieuwe begroting staan beschreven.

Het voornemen bestaat om een nieuw financieel beleidsplan op te stellen, waarin de allocatie van middelen zal worden heroverwogen en aangepast aan bijvoorbeeld de nieuwe ontwikkelingen omtrent bekostiging en regiovorming.

Risicoanalyse

Risicoanalyse en risicobeheer zijn een integraal onderdeel van de planning & control cyclus. Ondergaand een beschrijving van te onderkennen risico's en de daarbij te nemen beheersmaatregelen. Tevens worden mogelijke kansen benoemd.

Een belangrijk risico is een negatieve afwijking van de **leerlingaantallen** ten opzichte van de begroting. Het is hierbij van belang om met een goede onderwijskwaliteit en goede uitstraling van de school te zorgen voor een optimale klassengrootte en bezetting.

Eind oktober 2023 is een verzoek bij DUO ingediend voor het starten van een **nieuwe vrije school** in Schagen. Medio 2024 volgt het besluit van het Ministerie waarna activiteiten kunnen worden opgestart. Er zijn geen baten en lasten in het kader van het opstarten van de nieuwe school in Schagen opgenomen in de meerjarige begroting.

De stichtingsnormen in Alkmaar en het Overzicht Vaststelling Tellingen (OVT) per 1 februari 2024 van DUO wijzen uit dat er voor Oudorp weer een **eigen brinnummer** kan worden aangevraagd (nu nevenvestiging). De extra bekostiging die dit oplevert is nog niet in de meerjarige begroting opgenomen.

Het stabiele bestuur van Ithaka heeft ervoor gezorgd dat er door enkele vrije scholen **belangstelling** is uitgesproken om op termijn bij Ithaka aan te sluiten. Naast dat deze ontwikkeling kansen biedt, brengt dit ook risico's met zich mee, waaronder die met betrekking tot een maximale span of control van de bestuurder en de medewerkers van het ondersteuningsbureau.

Het **lerarentekort en schoolleiderstekort** vormt een permanente zorg binnen Ithaka. Door middel van het zelf opleiden van medewerkers en externe werving worden veel inspanningen verricht om tot een afdoende (bevoegde) bezetting te komen.

De aandacht voor vitaliteit van de medewerkers en coaching van nieuwe leerkrachten moeten preventief bijdragen aan het voorkomen van verzuim en blijvende tevredenheid van medewerkers waardoor zij niet elders aan de slag willen gaan.

Een ander risico is het voornemen van het Rijk om bepaalde **bekostiging via regio's** beschikbaar te gaan stellen, terwijl Ithaka nog niet bij een regio is aangesloten omdat deze in Noord Holland nog niet gevormd is. Daarnaast heeft de stichting een groot spreidingsgebied en is het de vraag welke scholen onder welk gebied gaan vallen en waar dus aansluiting gemaakt moet worden. In de meerjarige begroting is het uitgangspunt dat we door de regio-verstrekking geen bekostiging mislopen. De bestuurder spant zich in om de belangen van Ithaka in deze goed te vertegenwoordigen in de planvormingen van de overheid.

De afgelopen jaren zijn vele **tijdelijke bekostigingen** (“subsidieconfetti”) van toepassing geweest in het PO. Het is onbekend of na afloop van NPO en Basisvaardigheden wederom van tijdelijke regelingen sprake zal zijn of dat er wordt gekozen voor structurele verhoging van de bekostiging zodat ook structurele inzet en ontwikkeling in gang kunnen worden gezet.

Ithaka streeft ernaar om het **negatieve effect van de vereenvoudiging bekostiging**, waarvan de overgangsregeling in 2025 afloopt, op te vangen met groei van leerlingaantallen en heeft op enkele scholen OOP weg bezuinigd de komende jaren. De populariteit van vrije school onderwijs helpt mee om het ondervonden nadeel van invoering voor Ithaka te compenseren.

Door de aanhoudende periode van kabinetsformatie blijft er langer onduidelijkheid over het voortbestaan van de **vrijwillige ouderbijdrage**. Ithaka oriënteert zich op mogelijkheden om de ontvangst van ouderbijdragen anders te organiseren.

Een ander risico voor Ithaka is een verdere stijging van de **energielasten**. Ithaka is aangesloten bij Energie voor Scholen, waardoor er een wisseling van leverancier heeft plaatsgevonden per 1 januari 2024 (DVEP naar Engie). Omdat de precieze effecten hiervan niet duidelijk zijn, zijn de energiekosten in de begroting opgenomen die aansluiten bij de werkelijke realisatie in 2023.

De komende jaren krijgt Ithaka te maken met **(vernieuw)bouw** plannen op zes locaties. De afhankelijkheid van diverse gemeenten maakt dat het maken van (begrotings)plannen hierbij lastig is. In het MJOP en het actieplan voor 2024 is rekening gehouden met mogelijke (vernieuw)bouw door zeer kritisch te beoordelen of investeringen nog noodzakelijk zijn of kunnen worden uitgesteld. Om al deze ontwikkelingen rond huisvesting in goede banen te leiden is het ondersteuningsbureau hiervoor uitgebreid met een adviseur huisvesting.

Het effect van de **stelselwijziging groot onderhoud** is niet verwerkt in de meerjarige begroting. Er dient een keuze te worden gemaakt tussen het aanhouden van een voorziening groot onderhoud volgens de componentenmethode (is anders dan nu) of over te gaan op investeren en afschrijven van de kosten groot onderhoud in combinatie met een bestemmingsreserve groot onderhoud. In het voorjaar van 2024 streven we ernaar hier een keuze in te maken. De uiteindelijke keuze heeft invloed op diverse posten van de balans (voorzieningen, MVA, EV) en de exploitatie (afschrijvingen en dotaties) en heeft daarmee ook invloed op de te presenteren kengetallen.

Accountantscontrole

De accountant controleert de rechtmatigheid van onze bestedingen en stelt een verklaring op bij de jaarrekening.

3.5 Jaarverslag RvT

Inleiding

In dit jaarverslag van de RvT van Ithaka geven wij inzicht in de samenstelling, activiteiten en werkwijze van de Raad van Toezicht in 2023. De RvT bestond tot oktober 2023 uit vijf onafhankelijke leden. In oktober 2023, na verstrijken van zijn tweede termijn is afscheid genomen van M. Fortuin. Daarna bestond de Raad uit vier onafhankelijke leden. Voor het overzicht van portefeuilleverdeling en hoofd- en nevenfuncties van de RvT verwijzen wij naar de volgende tabel.

Nevenfuncties en commissies RvT leden	
Naam	M Fortuin
Profiel	financien & compliance
Rol RvT	voorzitter t/m 30-09-23
Commissies	audit en remuneratie
Nevenfuncties	Teamleider en docent InHolland Alkmaar
	Docent Hogeschool van Amsterdam
	ZZP-er financiële en administratieve dienstverlening & compliance
	Lid RvT/voorzitter auditcommissie Stichting GHW
	Lid RvT/voorzitter auditcommissie Stichting SIG
Naam	R van Duuren
Profiel	financien en ondernemerschap
Rol RvT	voorzitter vanaf 01-10-23, daarvoor lid
Commissies	audit en remuneratie
Nevenfuncties	DGA Logis.P Holding B.V./Logis.P B.V./Logis.P Deutschland GmbH/Promed Audiovisueel B.V.
	DGA R. van Duuren Beheer B.V.
	DGA Sunhill Management B.V.
	Bestuurslid Vereniging Kiwanis Zeist-Kromme Rijn
	Bestuurslid Stichting ter Behartiging van Belangen van de Luchtvaargroep Zeist
	Bestuurslid Stichting Omgangshuis Zeist
Naam	W Immink
Profiel	onderwijskwaliteit
Rol RvT	lid
Commissies	kwaliteit & innovatie, audit vanaf juli 2023
Nevenfuncties	ZZP
	Eigenaar Rake Interventies, HRD advies rond lerende organisaties
Naam	F Kleemans
Profiel	onderwijskwaliteit en vrijeschool identiteit
Rol RvT	lid
Commissies	kwaliteit & identiteit
Nevenfuncties	Teamleider, docent en mentor Hogeschool Leiden, afdeling Vrijeschool Pabo
Naam	E Steenbakkers
Profiel	mens & organisatie en ondernemerschap
Rol RvT	lid
Commissies	remuneratie
Nevenfuncties	Algemeen directeur Holland Fit B.V.
	Lid bestuur branchevereniging NVvPG

Code 'Goed onderwijs, goed bestuur'

In de code 'Goed onderwijs, goed bestuur' is wettelijk vastgelegd dat er binnen een schoolorganisatie een splitsing moet zijn tussen het besturen en het toezicht houden.

Bij Ithaka betreft het een functionele scheiding. Dat wil zeggen dat de functies van bestuur en intern toezicht in twee verschillende organen van het bevoegd gezag zijn ondergebracht.

De functie van bestuur ligt bij het College van Bestuur en de functie van intern toezicht ligt bij de Raad van Toezicht. Daarmee is de inrichting conform de Code Goed Bestuur.

De RvT is belast met het intern toezicht op het beleid van de bestuurder en op de algemene gang van zaken binnen Ithaka. Naast het gevraagd en ongevraagd adviseren ten aanzien van

beleidsvraagstukken en financiën heeft de Raad formele taken bij het benoemen, ontslaan en belonen van de bestuurder en bij het vaststellen van de financiële stuur- en verantwoordingsdocumenten van de Stichting, waaronder de begroting en de jaarrekening.

Taakverdeling

De Raad van Toezicht adviseert aan en houdt toezicht op de bestuurder en rapporteert daarover in dit verslag. Toezicht op de rechtmatige en doelmatige besteding van de rijks- en eigen middelen is onderdeel van de werkzaamheden van de RvT. De RvT heeft drie commissies ingesteld die de taak hebben op hun domein het toezicht te verdiepen en de plenaire vergadering inhoudelijk een stevige basis te geven.

Kwaliteitscommissie

Mevrouw Francien Kleemans;
De heer Warner Immink.

De kwaliteitscommissie heeft de doorontwikkeling van de kwaliteit van het onderwijs in de scholen van Ithaka als permanent aandachtspunt.

Twee keer per jaar heeft de kwaliteitscommissie een gesprek met bestuurder en kwaliteitsmedewerker om nader in te gaan op de onderwijskwaliteit op de verschillende scholen. In deze gesprekken wordt stil gestaan bij het toezicht van de onderwijsinspectie, eventuele veranderingen in het toezichtskader van de overheid. Daarnaast zijn ook de leeropbrengsten, driejaars gemiddelden en specifieke thema's op het gebied van onderwijskwaliteit aan de orde. Op basis van het jaarplan Onderwijskwaliteit en de evaluatie hierop, wordt de realisatie van de doelstellingen gemonitord.

In bredere zin spreken we met de bestuurder en kwaliteitsmedewerker over de continue aandacht voor de kwaliteit van het onderwijs, de scholen die ondersteuning krijgen vanuit de PO-raad in het traject Goed Worden, Goed Blijven, hoe het vrijeschoolkarakter vorm krijgt, hoe de interne auditering bijdraagt aan het leren van de scholen onderling.

Wij waarderen de stappen die leerkrachten, schooldirecteuren, de IB-ers, samen met de staf en de bestuurder zetten om het leren van de leerlingen dagelijks nog beter vorm te geven.

Auditcommissie

De heer Remco van Duuren;
De heer Warner Immink (vanaf juni 2023);
De heer Marcel Fortuin (tot juni 2023).

De auditcommissie heeft alle relevante financiële documenten zoals de begroting, de jaarrekening en de tussentijdse rapportages besproken met de bestuurder en de controller van Ithaka en beoordeeld op inhoud, doeltreffendheid en doelmatigheid en met een advies aan de RvT ter besluitvorming voorgelegd.

Remuneratiecommissie

De heer Remco van Duuren (vanaf juni 2023);
De heer Marcel Fortuin (tot juni 2023);
De heer Erik Steenbakkers.

De remuneratiecommissie heeft de jaarlijkse functioneringsprocedure met de bestuurder doorlopen. In samenspraak met de bestuurder zijn de thema's, normen/ijkpunten en indicatoren van het

toezichtskader van Ithaka bepaald. Deze vormen daarmee de basis voor het gesprek (voortgang en beoordeling) van de remuneratiecommissie met de bestuurder.

Werkwijze

Het strategisch beleidsplan voor de jaren 2019-2023 is richtinggevend geweest in 2023.

Vanaf juni 2023 is het nieuwe Koersplan richtinggevend.

De RvT vergaderde in 2023 zevenmaal plenair (zes reguliere vergaderingen en één begeleide evaluatie). De vergaderingen vonden fysiek plaats.

De Raad van Toezicht ontvangt voorafgaande aan de vergadering het bestuursverslag van de bestuurder en stelt in overleg met de bestuurder de agenda voor de RvT vergadering samen. De RvT beoordeelt voorstellen tot besluitvorming op inhoud, effectiviteit en doelmatigheid.

De RvT evalueert jaarlijks haar eigen functioneren. Elk jaar in eigen kring en elk derde jaar met een extern begeleider. De evaluatie in juni 2023 is extern begeleid.

Uitkomst van deze evaluatie is op een aantal punten onze aandacht en werkwijze aan te scherpen.

Deze aanscherping heeft geleid tot de inrichting en vaststelling van de Toezichtvisie en het Toezichtkader. Eind 2024 worden beide geëvalueerd in samenspraak met de bestuurder.

Er is door een delegatie van de RvT twee keer met een delegatie van de GMR gesproken.

De RvT is tweemaal aanwezig geweest bij het DO (directieoverleg) en is in 2023 in totaal bij zes scholen op locatie geweest. Gedurende het kalenderjaar bezoekt een delegatie van de RvT scholen. Streven is elke school 1 keer in de 2 jaar te bezoeken. De RvT is dan in gesprek met de directeur en de IB-er over onderwijskwaliteit en samen binnen de Stichting Ithaka vormgeven aan vrijeschool onderwijskwaliteit.

De RvT vergadert in principe in aanwezigheid van de bestuurder en wordt daarbij secretariael ondersteund vanuit het servicebureau. Hieraan voorafgaand hebben de leden van de RvT intern overleg ter voorbereiding van het overleg met de bestuurder.

De diverse commissies vergaderden in 2023 twee tot viermaal.

Ook vindt er periodiek bilateraal overleg plaats tussen de voorzitter van de RvT en de bestuurder.

De leden van de Raad van Toezicht zijn lid van de Vereniging Toezichthouders in het Onderwijs, VTOI-NVTK. Hierdoor wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot deskundigheidsbevordering, tot netwerken en kan advies worden ingewonnen.

Verslagjaar 2023

Het toezicht op de doelmatige besteding van middelen vindt periodiek plaats aan de hand van gesprekken tussen de RvT en bestuurder over de bestuursverslagen.

In 2022 is de onderwijsinspectie een reguliere 4-jaars bestuursonderzoek gestart bij Ithaka. Het bestuur kreeg een voldoende op bestuursniveau, met de aantekening dat het toezichtskader van de RvT scherper bepaald kon worden. De RvT heeft in 2023 het toezichtskader opnieuw geformuleerd en vastgesteld.

Het bestuursverslag is voor de RvT de informatiebron voor de RvT. Hierin rapporteert de bestuurder over de indicatoren, de normen en de thema's/ijkpunten welke geformuleerd zijn in het vastgestelde toezichtskader.

Daarnaast heeft de RvT in 2023 met de bestuurder op specifieke beleidsterreinen advies gesprekken gevoerd. Thema's die aan de orde zijn geweest zijn: groei / aansluitkader bij de Stichting, tendens in klachten en de verbetercultuur in de teams.

Bij het verificatieonderzoek dat is uitgevoerd bij een viertal scholen. Naar aanleiding van het reguliere 4-jarige bestuursonderzoek bleek 1 school onvoldoende basiskwaliteit te hebben. Deze school kreeg hiervoor een herstelopdracht. Bij het herstelonderzoek, een jaar later, bleek vooruitgang geboekt te zijn op kwaliteitszorg maar zicht op ontwikkeling en pedagogisch handelen moeten nog verder doorontwikkeld worden om voldoende te worden. Op deze onderdelen zal een nieuw onderzoek volgen.

Het aantal leerlingen dat onderwijs geniet bij Ithaka is nog steeds groeiende. Belangrijk hierbij blijft dat we over voldoende leerkrachten kunnen beschikken die op inspirerende wijze het vrijeschool onderwijs vorm kunnen geven. Het op peil houden van voldoende personeel (met name leerkrachten en leidinggevende functies) is dit jaar een specifiek onderwerp van dialoog geweest met de bestuurder. De RvT herkent de uitdagingen, bespreekt en volgt het resultaat van de voorgenomen aanpak. Doel is hier de relatie tussen kwaliteit, inzetbaarheid en continuïteit te waarborgen. Gedurende het kalenderjaar bezoekt een delegatie van de RvT scholen. Streven is elke school 1 keer in de 2 jaar te bezoeken. De RvT is dan in gesprek met de directeur en de IB-er over onderwijskwaliteit en samen binnen de Stichting Ithaka vormgeven aan vrijeschool onderwijskwaliteit.

Het jaarlijks een gesprek tussen RvT, bestuurder en accountant heeft plaatsgevonden waarin de accountant in het accountantsverslag mede ingaat op de doelmatige besteding van middelen.

Overzicht van de belangrijkste besluiten van de RvT in 2023

Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste besluiten:

- De Raad van Toezicht keurt formeel de begroting 2024 en meerjarenbegroting 2024-2027 goed.
- De Raad van Toezicht tekent voor akkoord jaarrekening 2022.
- De Raad van Toezicht adviseert positief over de Kaderbrief 2024.
- De Raad van Toezicht adviseert positief over het jaarplan voor schooljaar 2023/2024.
- De Raad van Toezicht adviseert positief over het koersplan 2023-2027.
- De Raad van Toezicht stemt in met de fusie met Vrije School Amersfoort.
- De Raad van Toezicht stelt de Toezichtvisie en Toezichtkader vast.
- De Raad van Toezicht stemt in met de statutenwijziging van de Stichting.
- De Raad heeft besloten na afloop van de termijn van M. Fortuin verder te gaan met 4 leden en heeft de heer Van Duuren als voorzitter benoemd.
- De Raad van Toezicht besluit om te gaan werken met een trainee lid van de Raad.
- De Raad van Toezicht stemt in met de aanvraag van een BRIN nummer voor een Vrije School in Schagen.

Leden van de Raad van Toezicht en rooster van aftreden

Leden van de Raad van Toezicht worden in principe benoemd voor een termijn van 4 jaar. Na afloop van deze termijn is er de mogelijkheid om maximaal één termijn te verlengen. De totale maximale zittingsduur in de Raad van Toezicht is 8 jaar. Om te voorkomen dat de continuïteit van het intern toezicht in het geding komt wordt er door de RvT in 2024 een rooster van aftreden opgesteld.

Naam	Functie	Datum Benoeming	Datum Herbenoeming	Termijn	Datum aftreden
Marcel Fortuin	Voorzitter	1-10-2015	1-10-2019	Tweede	1-10-2023
Warner Immink	Lid	1-09-2020		Eerste	1-9-2024
Francien Kleemans	Lid	1-09-2020		Eerste	1-9-2024
Remco van Duuren	Lid (tot 1-10-2023) Voorzitter vanaf 1-10-23)	1-09-2021		Eerste	1-9-2025
Eric Steenbakkers	Lid	1-09-2021		Eerste	1-9-2025

Beloning

Het intern toezicht komt via een zorgvuldig proces tot een maatschappelijk te legitimeren honorering van de werkzaamheden. De RvT hanteert de richtlijnen van de overheid en volgt ook de ontwikkelingen die door het VTOI op dit gebied worden gepubliceerd (adviesregeling honorering toezichthouder 2023).

Belangrijkste argumenten hiervoor zijn:

- toezichthouderschap is wel vrijwillig maar niet vrijblijvend;
- toezichthouderschap vraagt een serieuze tijdsinspanning (100-200 uur per jaar);
- honorering van toezicht past bij de professionalisering van de bestuurscultuur in de PO-sector;
- honorering is gerelateerd aan kwaliteit van het toezicht.

In september 2022 heeft de periodieke herijking van de onkostenvergoeding plaatsgevonden. Naast de richtlijnen beschreven, zijn er een aantal keuzemogelijkheden die meespelen in het vaststellen van de jaarlijkse honorering:

1. Uitgangspunt max van bezoldigingsklasse, of werkelijk jaarinkomen bestuurder.
2. Handhaven van het % voor lid en voorzitter, of aanpassing hoogte %. Maximaal % vlg. WNT is 10% lid en 15% voorzitter
3. Standaard Indexering bestuurder CAO volgen, of jaarlijks overwegen.
4. Duur van de vaststelling honorering per jaar of andere tijdsperiode.

De Raad heeft in september 2022 de volgende uitgangspunten benoemd:

Ad 1. Uitgangspunt max bezoldigingsklasse C.

Ad 2. De % die momenteel binnen de Ithaka worden gehanteerd zijn voor een lid 5% en voor de voorzitter 7,5%.

Ad 3 Jaarlijkse indexering bestuurder CAO.

Ad 4 Ingangsdatum 1 januari, jaarlijks vast te stellen.

Gedurende het jaar 2023 hebben zich geen verdere wijzigingen voorgedaan. Dit leidt tot de volgende onkostenvergoeding in 2023: € 11.925 voor de voorzitter van de Raad en € 7.950 voor de leden van de Raad.

4. Jaarrekening 2023

4.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2023 (na bestemming resultaat)

	31 december 2023	31 december 2022		31 december 2023	31 december 2022
1. Activa			2. Passiva		
1.1.2. Materiele vaste activa	2.184.030	2.082.850	2.1. Eigen vermogen	2.573.530	2.437.540
Totaal 1.1. vaste activa	2.184.030	2.082.850	2.2. Voorzieningen	869.110	761.830
1.2.2. Vorderingen	225.240	268.740	2.3. Langlopende schulden	0	19.260
1.2.4. Liquide middelen	4.542.090	3.814.040	2.4. Kortlopende schulden	3.508.720	2.947.000
Totaal 1.2. vlottende activa	4.767.330	4.082.780			
Totaal 1. Activa	6.951.360	6.165.630	Totaal 2. Passiva	6.951.360	6.165.630

4.2 Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
Baten			
3.1. Rijksbijdragen	20.774.260	19.550.640	19.256.900
3.2. Overheidsbijdragen/subsidies overige overheden	44.250	37.400	108.480
3.5. Overige baten	1.132.683	1.036.535	995.596
Totaal 3. Baten	21.951.193	20.624.575	20.360.976
Lasten			
4.1. Personeelslasten	18.361.457	17.285.665	16.813.052
4.2. Afschrijvingen	287.220	271.970	260.310
4.3. Huisvestingslasten	1.696.315	1.364.300	1.276.354
4.4. Overige lasten	1.466.640	1.605.490	1.349.120
Totaal 4. Lasten	21.811.633	20.527.425	19.698.836
Saldo baten en lasten	139.560	97.150	662.140
6. Financiële baten en lasten	-3.570	-13.840	-14.170
Netto resultaat	135.990	83.310	647.970

4.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2023

	2023	2022
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Resultaat voor financiële baten en lasten	139.560	662.140
Aanpassingen voor:		
afschrijvingen	287.220	260.310
mutaties voorzieningen	107.280	33.630
Mutaties werkkapitaal		
vorderingen	43.500	68.010
kortlopende schulden	561.720	873.080
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.139.280	1.897.170
ontvangen interest	4.280	0
betaalde interest	-7.850	-14.170
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	1.135.710	1.883.000
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
(des)investerings materiële vaste activa	-388.400	-503.760
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-388.400	-503.760
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
aflossing langlopende schulden	-19.260	-8.990
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-19.260	-8.990
Mutatie liquide middelen	728.050	1.370.250
beginstand liquide middelen	3.814.040	2.443.790
mutatie liquide middelen	728.050	1.370.250
Eindstand liquide middelen	4.542.090	3.814.040

4.4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2023

4.4.1 Grondslagen

Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Dit betreft richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering van activa en verplichtingen plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover deze op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien deze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Continuïteit

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Groepsverhoudingen

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens van Stichting Kinderopvang Ithaka opgenomen. In deze stichting heeft het bestuur van Stichting Vrijescholen Ithaka overheersende zeggenschap.

Activiteiten

Stichting Vrijescholen Ithaka voert het bevoegd gezag over elf scholen, een nevenvestiging en twee dislocaties in Noord Holland, Hillegom en Amersfoort (deze laatste vanaf 1-1-24). De kerntaak van de Stichting is het verzorgen van kwalitatief hoogwaardig onderwijs.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen, worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire bestuursleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Stichting Kinderopvang Ithaka en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Vergelijkende cijfers

De cijfers van 2022 zijn waar nodig geherrubriceerd teneinde vergelijking met de cijfers van 2023 mogelijk te maken.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiele vaste activa

De materiele vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het materieel vast actief. Over terreinen en grond wordt niet afgeschreven. De gehanteerde activeringsgrens bedraagt € 500.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

Categorie	Termijn
<i>Gebouwen en onderhoud</i>	
Gebouwdelen/verbouwingen	20 jaar
<i>Inventaris en apparatuur</i>	
Kantoormeubilair	20 jaar
Schoolmeubilair	20 jaar
Inventaris en apparatuur	10 jaar
ICT	5 jaar
<i>Leermiddelen</i>	
Leer- en hulpmiddelen	8 jaar

Om vast te stellen of er voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar “Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa”.

Investeringsubsidies

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De Stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald via de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. De noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden. Eventuele rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder de schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

Algemene reserve

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de stichting. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de gerealiseerde baten en de werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Bestemmingsreserves

Hieronder zijn opgenomen de reserves die bedoeld zijn voor specifieke toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden, waarbij om die reden door het bestuur een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht. Er bestaat een publieke bestemmingsreserve voor NPO en er bestaat een private bestemmingsreserve.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

In afwijking van hoofdstuk 212 Materiele vaste activa, paragraaf 4, alinea 451 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaglegging is het voor onderwijsinstellingen voor de boekjaren 2019 tot en met 2023 toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijspand gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat, voor zover deze methode reeds in 2017 werd toegepast en indien is gewaarborgd dat de voorziening groot onderhoud gedurende de planperiode niet op enig moment negatief wordt. Stichting Vrijescholen Ithaka maakt van deze overgangsregeling gebruik.

Voorziening ambtsjubileum

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea voor personeelsleden. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is bepaald op basis van € 930 per fte per jaareinde. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

De voorziening duurzame inzetbaarheid is gevormd ter dekking van de aanwending van de door het personeel opgebouwde gespaarde duurzame inzetbaarheidsuren. In de berekening is rekening gehouden met de verwachte opnamekosten.

Onderhoudsvoorziening

Deze voorziening is gevormd ter dekking van het groot planmatig onderhoud. Dagelijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. De meerjarige onderhoudsvoorziening is gevormd op basis van eigen dotaties en verminderd met uitgaven voor groot onderhoud.

Schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten

Baten

Onder baten wordt verstaan de van overheidswege ontvangen (normatieve) bijdrage OCW, overige OCW subsidies en overige overheidsbijdragen, alsmede de van derden ontvangen overige bijdragen. De baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in het kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op onder andere het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen

De onderwijsinstelling heeft haar pensioenregeling ondergebracht bij bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen uit de regeling worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

Voor bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers wordt een voorziening opgenomen (indien relevant).

Ultimo 2023 en 2022 waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. Ultimo 2022 was de beleidsdekkingsgraad van het ABP 118,6%. De beleidsdekkingsgraad eind 2023 is 113,9%. De overheid eist een beleidsdekkingsgraad van 104,2% of hoger. Hiermee voldoet de beleidsdekkingsgraad aan de minimale vereisten van de toezichthouder.

Afschrijvingen

Materiele vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiele vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende ontvangen en betaalde rente-ontvangsten en -uitgaven van uitgegeven en ontvangen leningen en overige kredietfaciliteiten.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en vlottende effecten, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden.

Ontvangen en betaalde interest en ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financial leasecontract wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

4.4.2 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2023

	Aanschafwaarde per 31 december	Afschrijvingen tot en met 31 december 2022	Boekwaarde per 31 december 2022	Mutaties 2023				Aanschafwaarde per 31 december 2023	Afschrijvingen tot en met 31 december 2023	Boekwaarde per 31 december 2023
				Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen				
						Afschrijvingen	desinvesterings			
1.1.2.1. Gebouwen en terreinen	1.078.650	-591.300	487.350	17.180	0	-29.880	0	1.095.830	-621.180	474.650
1.1.2.3. Inventaris en apparatuur	2.914.450	-1.552.050	1.362.400	323.130	-39.380	-205.230	39.380	3.198.200	-1.717.900	1.480.300
1.1.2.4. Overige materiele vaste activa	518.570	-285.470	233.100	48.090	0	-52.110	0	566.660	-337.580	229.080
Totaal 1.1.2. Materiele vaste activa	4.511.670	-2.428.820	2.082.850	388.400	-39.380	-287.220	39.380	4.860.690	-2.676.660	2.184.030

	31 december 2023	31 december 2022
1.2.2. Vorderingen		
1.2.2.1. Debiteuren algemeen	0	32.380
1.2.2.2. Vorderingen op OCW/EZ	0	47.770
1.2.2.10. Overige vorderingen	80.470	88.760
1.2.2.15. Overlopende activa overige	144.770	99.830
Totaal 1.2.2. Vorderingen	225.240	268.740

	31 december 2023	31 december 2022
1.2.4. Liquide middelen		
1.2.4.1. Kasmiddelen	480	1.090
1.2.4.2. Tegoeden op bankrekeningen	4.541.610	3.812.950
Totaal 1.2.4. Liquide middelen	4.542.090	3.814.040

	boekwaarde ultimo 2022	bestemming resultaat	boekwaarde ultimo 2023
2.1. Eigen Vermogen			
2.1.1.1. Algemene reserve	1.535.540	-257.664	1.277.876
2.1.1.2. Bestemmingsreserve publiek	600.000	194.204	794.204
2.1.1.3. Bestemmingsreserve privaat	302.000	199.450	501.450
Totaal 2.1. Eigen Vermogen	2.437.540	135.990	2.573.530

	boekwaarde ultimo 2022	toevoeging/onttrekking	boekwaarde ultimo 2023
Bestemmingsreserve NPO	600.000	194.204	794.204
Totaal 2.1.1.2. Bestemmingsreserves publiek	600.000	194.204	794.204

	boekwaarde ultimo 2022	toevoeging/onttrekking	boekwaarde ultimo 2023
Bestemmingsreserve privaat	302.000	199.450	501.450
Totaal 2.1.1.3. Bestemmingsreserves privaat	302.000	199.450	501.450

	Boekwaarde per 31 december 2022	Mutaties 2023			Boekwaarde per 31 december 2023	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
		Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval			
2.2. Voorzieningen							
2.2.1. Personele voorzieningen							
2.2.1.4. Jubileumvoorziening	165.940	32.990	-11.690	0	187.240	14.171	
2.2.1.7. Overige personele voorzieningen	32.300	45.530	-2.450	0	75.380	5.064	
2.2.3. Voorziening groot onderhoud	563.590	552.380	-509.480	0	606.490	596.390	
Totaal 2.2. Voorzieningen	761.830	630.900	-523.620	0	869.110	615.625	

	Boekwaarde per 31 december 2022	Aflossingen 2023	Boekwaarde per 31 december 2023	Kortlopend deel < 1 jaar	Middellang deel 1-5 jaar	Langlopend deel > 5 jaar
2.3. Langlopende schulden						
2.3.7. Overige langlopende schulden	19.260	19.260	0	0	0	0
Totaal 2.3. Langlopende schulden	19.260	19.260	0	0	0	0

	31 december 2023	31 december 2022
2.4. Kortlopende schulden		
2.4.4. Schulden aan OCW/EZ	808.740	788.710
2.4.8. Crediteuren	219.110	270.441
2.4.9. Belastingen en premies sociale verzekeringen	903.330	453.390
2.4.10. Pensioenen	240.960	207.439
2.4.12. Overige kortlopende schulden	71.050	64.990
2.4.16. Vooruit ontvangen bedragen	614.370	493.090
2.4.17. Vakantiegeld en vakantiedagen	568.210	525.460
2.4.19. Overige overlopende passiva	82.950	143.480
Totaal 2.4. Kortlopende schulden	3.508.720	2.947.000

4.4.3 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
3. Baten			
3.1. Rijksbijdragen			
3.1.1.1. Rijksbijdrage OCW	19.656.980	18.870.790	18.460.660
3.1.2.1. Overige subsidies OCW	238.060	12.630	90.890
3.1.3.3. Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage Samenwerkingsverbanden	879.220	667.220	705.350
Totaal 3.1. Rijksbijdragen	20.774.260	19.550.640	19.256.900
3.2. Overheidsbijdragen/subsidies overige overheden			
3.2.2.2. Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	44.250	37.400	108.480
Totaal 3.2. Overheidsbijdragen/subsidies overige overheden	44.250	37.400	108.480
3.5. Overige baten			
3.5.1. Opbrengst verhuur	170.525	142.540	172.624
3.5.2. Detachering personeel	72.667	25.000	66.052
3.5.5. Ouderbijdragen	594.450	530.000	603.700
3.5.10. Overige	295.042	338.995	153.220
Totaal 3.5. Overige baten	1.132.685	1.036.535	995.596
Totaal 3. Baten	21.951.195	20.624.575	20.360.976

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
4. Lasten			
4.1. Personeelslasten			
4.1.1.1. Lonen en salarissen	13.103.110	11.874.110	11.930.710
4.1.1.2. Sociale lasten	2.677.760	2.475.480	2.576.760
4.1.1.5. Pensioenlasten	1.956.090	2.062.450	1.748.130
Totaal 4.1.1. Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	17.736.960	16.412.040	16.255.600
4.1.2.1. Dotaties personele voorzieningen	78.510	13.000	41.680
4.1.2.2. Lasten personeel niet in loondienst	598.647	346.415	333.842
4.1.2.3. Overige	871.700	694.210	721.140
Totaal 4.1.2. Overige personele lasten	1.548.857	1.053.625	1.096.662
4.1.3.2. Ontvangen vergoedingen Vervangingsfonds	-924.360	-180.000	-539.210
4.1.3.3. Overige uitkeringen, die de personeelslasten verminderen	0	0	0
Totaal 4.1.3. Ontvangen vergoedingen	-924.360	-180.000	-539.210
Totaal 4.1. Personeelslasten	18.361.457	17.285.665	16.813.052

Formatie	Jaarrekening	Jaarrekening
	2023	2022
DIR	12,99	12,49
OP	143,59	144,53
OOP	45,86	42,43
Totaal	202,44	199,45
Kinderopvang	2,47	2,35

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
4. Lasten			
4.2. Afschrijvingen			
4.2.2. Afschrijvingen materiele vaste activa	287.220	271.970	260.310
Totaal 4.2. Afschrijvingen	287.220	271.970	260.310
4.3. Huisvestingslasten			
4.3.1. Huurlasten	120.183	119.980	131.234
4.3.3. Onderhoudslasten (klein onderhoud)	143.500	123.000	113.890
4.3.4. Energie en water	316.462	316.610	242.070
4.3.5. Schoonmaakkosten	455.070	421.450	398.880
4.3.6. Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	14.420	19.250	14.330
4.3.7. Dotatie onderhoudsvoorziening	552.380	286.510	276.170
4.3.8. Overige huisvestingslasten	94.300	77.500	99.780
Totaal 4.3. Huisvestingslasten	1.696.315	1.364.300	1.276.354
4.4. Overige lasten			
4.4.1. Administratie en beheer	547.030	699.950	484.290
4.4.2. Inventaris en apparatuur	217.530	230.600	221.240
4.4.3. Leer- en hulpmiddelen	486.490	392.650	0
4.4.5. Overige	215.590	282.290	643.590
Totaal 4.4. Overige lasten	1.466.640	1.605.490	1.349.120
Totaal 4.2. t/m 4.4.	3.450.175	3.241.760	2.885.784

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
6. Financiële baten en lasten			
6.1. Financiële baten			
6.1.1. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	4.280	0	0
6.1.3. Waardeveranderingen financiële vaste activa en effecten	0	0	0
Totaal 6.1. Financiële baten	4.280	0	0
6.2. Financiële lasten			
6.2.1. Rentelasten en soortgelijke lasten	7.850	13.840	14.170
Totaal 6.2. Financiële lasten	7.850	13.840	14.170
Totaal 6. Financiële baten en lasten	-3.570	-13.840	-14.170

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
Honorarium accountant (in 4.4.1.)			
Onderzoek jaarrekening	31.760	23.500	22.050

4.5 Enkelvoudige balans per 31 december 2023 (na bestemming resultaat)

	31 december 2023	31 december 2022		31 december 2023	31 december 2022
1. Activa			2. Passiva		
1.1.2. Materiele vaste activa	2.165.850	2.075.150	2.1. Eigen vermogen	2.575.170	2.439.240
Totaal 1.1. vaste activa	2.165.850	2.075.150	2.2. Voorzieningen	869.110	761.830
1.2.2. Vorderingen	241.250	290.390	2.3. Langlopende schulden	0	19.260
1.2.4. Liquide middelen	4.515.030	3.785.580	2.4. Kortlopende schulden	3.477.850	2.930.790
Totaal 1.2. vlottende activa	4.756.280	4.075.970			
Totaal 1. Activa	6.922.130	6.151.120	Totaal 2. Passiva	6.922.130	6.151.120

4.6 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
Baten			
3.1. Rijksbijdragen	20.774.260	19.550.640	19.256.900
3.2. Overheidsbijdragen/subsidies overige overheden	44.250	37.400	108.480
3.5. Overige baten	934.700	770.900	918.300
Totaal 3. Baten	21.753.210	20.358.940	20.283.680
Lasten			
4.1. Personeelslasten	18.210.320	17.151.290	16.756.540
4.2. Afschrijvingen	286.160	270.830	259.950
4.3. Huisvestingslasten	1.693.910	1.364.300	1.273.780
4.4. Overige lasten	1.423.560	1.538.690	1.329.570
Totaal 4. Lasten	21.613.950	20.325.110	19.619.840
Saldo baten en lasten	139.260	33.830	663.840
6. Financiële baten en lasten	-3.330	-12.840	-14.170
Netto resultaat	135.930	20.990	649.670

4.7 Enkelvoudig kasstroomoverzicht 2023

	2023	2022
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Resultaat voor financiële baten en lasten	139.260	663.840
Aanpassingen voor:		
afschrijvingen	286.160	259.950
mutaties voorzieningen	107.280	33.630
Mutaties werkkapitaal		
vorderingen	49.140	71.360
kortlopende schulden	547.060	831.870
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	1.128.900	1.860.650
ontvangen interest	4.100	0
betaalde interest	-7.430	-14.170
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	1.125.570	1.846.480
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
(des)investerings materiële vaste activa	-376.860	-495.700
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-376.860	-495.700
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
aflossing langlopende schulden	-19.260	-8.990
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-19.260	-8.990
Mutatie liquide middelen	729.450	1.341.790
beginstand liquide middelen	3.785.580	2.443.790
mutatie liquide middelen	729.450	1.341.790
Eindstand liquide middelen	4.515.030	3.785.580

4.8 Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening 2023

4.8.1 Toelichting op de enkelvoudige balans

	Aanschafwaarde per 31 december 2022	Afschrijvingen tot en met 31 december 2022	Boekwaarde per 31 december 2022	Mutaties 2023				Aanschafwaarde per 31 december 2023	Afschrijvingen tot en met 31 december 2023	Boekwaarde per 31 december 2023
				Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Afschrijvingen desinvesterings			
1.1.2.1. Gebouwen en terreinen	1.078.650	-591.300	487.350	17.180	0	-29.880	0	1.095.830	-621.180	474.650
1.1.2.3. Inventaris en apparatuur	2.906.390	-1.551.690	1.354.700	311.590	-39.380	-204.170	39.380	3.178.600	-1.716.480	1.462.120
1.1.2.4. Overige materiële vaste activa	518.570	-285.470	233.100	48.090	0	-52.110	0	566.660	-337.580	229.080
Totaal 1.1.2. Materieel vaste activa	4.503.610	-2.428.460	2.075.150	376.860	-39.380	-286.160	39.380	4.841.090	-2.675.240	2.165.850

	31 december 2023	31 december 2022
1.2.2. Vorderingen		
1.2.2.1. Debiteuren algemeen	0	32.380
1.2.2.2. Vorderingen op OCW/EZ	0	47.770
1.2.2.10. Overige vorderingen	105.470	113.760
1.2.2.15. Overlopende activa overige	135.780	96.480
Totaal 1.2.2. Vorderingen	241.250	290.390

	31 december 2023	31 december 2022
1.2.4. Liquide middelen		
1.2.4.1. Kasmiddelen	480	1.090
1.2.4.2. Tegoeden op bankrekeningen	4.514.550	3.784.490
Totaal 1.2.4. Liquide middelen	4.515.030	3.785.580

	boekwaarde ultimo 2022	bestemming resultaat	boekwaarde ultimo 2023
2.1. Eigen Vermogen			
2.1.1.1. Algemene reserve	1.537.240	-257.724	1.279.516
2.1.1.2. Bestemmingsreserve publiek	600.000	194.204	794.204
2.1.1.3. Bestemmingsreserve privaat	302.000	199.450	501.450
Totaal 2.1. Eigen Vermogen	2.439.240	135.930	2.575.170

	boekwaarde ultimo 2022	toevoeging/onttrekking	boekwaarde ultimo 2023
Bestemmingsreserve NPO	600.000	194.204	794.204
Totaal 2.1.1.2. Bestemmingsreserves publiek	600.000	194.204	794.204

	boekwaarde ultimo 2022	toevoeging/onttrekking	boekwaarde ultimo 2023
Bestemmingsreserve privaat	302.000	199.450	501.450
Totaal 2.1.1.3. Bestemmingsreserves privaat	302.000	199.450	501.450

	Boekwaarde per 31 december 2022	Mutaties 2023			Boekwaarde per 31 december 2023	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
		Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval			
2.2. Voorzieningen							
2.2.1. Personele voorzieningen							
2.2.1.4. Jubileumvoorziening	165.940	32.990	-11.690	0	187.240	14.171	
2.2.1.7. Overige personele voorzieningen	32.300	45.530	-2.450	0	75.380	5.064	
2.2.3. Voorziening groot onderhoud	563.590	552.380	-509.480	0	606.490	596.390	
Totaal 2.2. Voorzieningen	761.830	630.900	-523.620	0	869.110	615.625	

	Boekwaarde per 31 december 2022	Aflossingen 2023	Boekwaarde per 31 december 2023	Kortlopend deel < 1 jaar	Middellang deel 1-5 jaar	Langlopend deel > 5 jaar
2.3. Langlopende schulden						
2.3.7. Overige langlopende schulden	19.260	19.260	0	0	0	0
Totaal 2.3. Langlopende schulden	19.260	19.260	0	0	0	0

	31 december 2023	31 december 2022
2.4. Kortlopende schulden		
2.4.4. Schulden aan OCW/EZ	808.740	788.710
2.4.8. Crediteuren	209.590	268.880
2.4.9. Belastingen en premies sociale verzekeringen	899.580	450.610
2.4.10. Pensioenen	239.630	204.880
2.4.12. Overige kortlopende schulden	71.050	64.990
2.4.16. Vooruit ontvangen bedragen	614.370	493.090
2.4.17. Vakantiegeld en vakantiedagen	562.960	522.050
2.4.19. Overige overlopende passiva	71.930	137.580
Totaal 2.4. Kortlopende schulden	3.477.850	2.930.790

Niet uit balans blijvende verplichtingen	Looptijd	Jaarbedrag in € incl BTW
schoonmaakcontracten div bedrijven	contract per school	483.529
energie Engie via Energie voor scholen	1-1-24 t/m 31-12-25	PM
contract Multifunctionals Veenman	1-3-22 t/m 28-02-26	29.367
kopieercontract enkele scholen Konica Minolta	contract per school	17.262
afvalverwerking Renewi (div scholen)	1-5-2020 t/m 30-04-26	10.718
afvalverwerking GP Groot (div scholen)	contract per school	12.998

Wegens de terugtrekking van DVEP uit de overeenkomst met Energie voor Scholen is Engie per 1 januari 2024 de nieuwe energieleverancier, maar zijn de jaarkosten heden nog niet precies bekend.

Per 1 januari 2024 fuseert Ithaka met Vrijeschool Amersfoort (VSA).

Minder bekostiging augustus-december 2022

Per 1 januari 2023 is de bekostiging van het primair onderwijs na wetwijziging vereenvoudigd.

Daarmee is de bekostigingssystematiek gewijzigd.

Bij de overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek zijn schoolbesturen door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd.

Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 2022/23.

Schoolbesturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging. Dit komt voor ons schoolbestuur neer op € 759.350. Dit bedrag is -evenals vorig jaar- niet als vordering op de balans per 31 december 2023 opgenomen.

De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts “een boekhoud-technische correctie [is] aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging”. De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces. De keuze van de minister om de schoolbesturen in 2022 fors minder bekostiging toe te kennen heeft reële consequenties.

Vandaar dat ons schoolbestuur samen met circa 221 schoolbesturen, juridisch begeleid door advocatenkantoor Stibbe en gecoördineerd vanuit de PO-Raad, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard. De financiële belangen en de relevante juridische vragen n.a.v. de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen. Daarom hebben wij besloten om gezamenlijk met 221 schoolbesturen een beroep bij de rechtbank Midden-Nederland in te stellen tegen de beslissing op bezwaar van de minister. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroepsprocedure nog. Een uitspraak wordt verwacht in de eerste helft van 2024.

4.8.2 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
3. Baten			
3.1. Rijksbijdragen			
3.1.1.1. Rijksbijdrage OCW	19.656.980	18.870.790	18.460.660
3.1.2.1. Overige subsidies OCW	238.060	12.630	90.890
3.1.3.3. Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage Samenwerkingsverbanden	879.220	667.220	705.350
Totaal 3.1. Rijksbijdragen	20.774.260	19.550.640	19.256.900
3.2. Overheidsbijdragen/subsidies overige overheden			
3.2.2.2. Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	44.250	37.400	108.480
Totaal 3.2. Overheidsbijdragen/subsidies overige overheden	44.250	37.400	108.480
3.5. Overige baten			
3.5.1. Opbrengst verhuur	184.730	156.150	177.440
3.5.2. Detachering personeel	116.770	25.000	78.230
3.5.5. Ouderbijdragen	594.450	530.000	603.700
3.5.10. Overige	38.750	59.750	58.930
Totaal 3.5. Overige baten	934.700	770.900	918.300
Totaal 3. Baten	21.753.210	20.358.940	20.283.680

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
4. Lasten			
4.1. Personeelslasten			
4.1.1.1. Lonen en salarissen	12.997.200	11.782.530	11.889.760
4.1.1.2. Sociale lasten	2.658.470	2.463.880	2.568.740
4.1.1.5. Pensioenlasten	1.948.040	2.054.520	1.744.660
Totaal 4.1.1. Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten	17.603.710	16.300.930	16.203.160
4.1.2.1. Dotaties personele voorzieningen	78.510	13.000	41.680
4.1.2.2. Lasten personeel niet in loondienst	582.860	325.500	330.430
4.1.2.3. Overige	869.600	691.860	720.480
Totaal 4.1.2. Overige personele lasten	1.530.970	1.030.360	1.092.590
4.1.3.2. Ontvangen vergoedingen Vervangingsfonds	-924.360	-180.000	-539.210
4.1.3.3. Overige uitkeringen, die de personeelslasten verminderen	0	0	0
Totaal 4.1.3. Ontvangen vergoedingen	-924.360	-180.000	-539.210
Totaal 4.1. Personeelslasten	18.210.320	17.151.290	16.756.540

Formatie	Jaarrekening	Jaarrekening
	2023	2022
DIR	12,99	12,49
OP	143,59	144,53
OOP	45,86	42,43
Totaal	202,44	199,45

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
4. Lasten			
4.2. Afschrijvingen			
4.2.2. Afschrijvingen materiele vaste activa	286.160	270.830	259.950
Totaal 4.2. Afschrijvingen	286.160	270.830	259.950
4.3. Huisvestingslasten			
4.3.1. Huurlasten	120.180	119.980	131.230
4.3.3. Onderhoudslasten (klein onderhoud)	143.500	123.000	113.890
4.3.4. Energie en water	315.590	316.610	240.080
4.3.5. Schoonmaakkosten	453.540	421.450	398.880
4.3.6. Belastingen en heffingen ter zake van huisvesting	14.420	19.250	13.750
4.3.7. Dotatie onderhoudsvoorziening	552.380	286.510	276.170
4.3.8. Overige huisvestingslasten	94.300	77.500	99.780
Totaal 4.3. Huisvestingslasten	1.693.910	1.364.300	1.273.780
4.4. Overige lasten			
4.4.1. Administratie en beheer	521.530	669.000	470.080
4.4.2. Inventaris en apparatuur	216.460	227.600	220.650
4.4.3. Leer- en hulpmiddelen	486.490	392.650	0
4.4.5. Overige	199.080	249.440	638.840
Totaal 4.4. Overige lasten	1.423.560	1.538.690	1.329.570
Totaal 4.2. t/m 4.4.	3.403.630	3.173.820	2.863.300

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
6. Financiële baten en lasten			
6.1. Financiële baten			
6.1.1. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	4.100	0	0
6.1.3. Waardeveranderingen financiële vaste activa en effecten	0	0	0
Totaal 6.1. Financiële baten	4.100	0	0
6.2. Financiële lasten			
6.2.1. Rentelasten en soortgelijke lasten	7.430	12.840	14.170
Totaal 6.2. Financiële lasten	7.430	12.840	14.170
Totaal 6. Financiële baten en lasten	-3.330	-12.840	-14.170

	realisatie 2023	begroting 2023	realisatie 2022
Honorarium accountant (in 4.4.1.)			
Onderzoek jaarrekening	24.810	16.000	17.550

4.8.3 Model G1 verantwoording subsidies zonder verrekeningsclausule

Subsidie	Kenmerk	Datum toewijzing	Afgerond in 2023	Onderhanden ultimo 2023
Subsidie voor studieverlof 2021 (06QZ)	2021/2/17335626	22-11-2021	ja	nee
Subsidie voor studieverlof 2021	2021/2/17152412	20-8-2021	ja	nee
Subsidie voor studieverlof 2022 (31FK)	1279073-1	22-8-2022	nee	ja
Subsidie voor studieverlof 2022 (06QZ)	1278636-1	22-8-2022	ja	nee
Subsidie voor studieverlof 2022 (09NN)	1278925-1	22-8-2022	ja	nee
Subsidie voor studieverlof 2023 (06QZ)	1350739-1	22-8-2023	nee	ja
Subsidie voor studieverlof 2023 (09NN)	1350424-1	22-8-2023	nee	ja
Subsidie voor studieverlof 2023 (31RX)	1350745-1	22-8-2023	nee	ja
Subsidie zij-instroom 2020	2020/2/1731951	21-12-2020	nee	ja
Subsidie zij-instroom 2021	2021/2/17333824	22-11-2021	nee	ja
Subsidie zij-instroom 2022 (06QZ)	1255022-1	21-6-2022	ja	nee
Subsidie zij-instroom 2023 (09NN)	1373585-1	21-11-2023	nee	ja
Subsidie zij-instroom 2023 (09ZG)	1373637-1	21-11-2023	nee	ja
Subsidie zij-instroom 2023 (31RX)	1373718-1	21-11-2023	nee	ja
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden 2022	VBV22-PO-2620	11-11-2022	nee	ja
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden 2022	VBV22-PO-2634	11-11-2022	nee	ja
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden 2023	VBV23P-PO-0047	31-5-2023	nee	ja
Tegemoetkoming opleidingskosten instroom schoolleider po	ISPO23019	16-11-2023	nee	ja
Impuls en innovatie bewegingsonderwijs	IIB210296	13-12-2021	ja	nee

4.8.4 Overzicht verbonden partijen

Verbonden partij	juridische vorm	statutaire zetel	code activiteit
Stichting Kinderopvang Ithaka	Stichting	Haarlem	4
<i>Code activiteit</i>			
1	contractonderwijs		
2	contractonderzoek		
3	onroerende zaken		
4	overige: deelname 100%, te consolideren met Stichting Vrijescholen Ithaka		

4.8.5 WNT verantwoording

Verantwoording WNT 2023							
De WNT is van toepassing op Stichting Vrijescholen Ithaka. Het bezoldigingsmaximum is berekend conform het WNT-maximum voor het onderwijs.							
Op grond van de WNT regelgeving is de klasse-indeling c van toepassing. Bij deze klasse-indeling geldt voor 2023 een bezoldigingsmaximum van € 159.000.							
De klasse-indeling is gebaseerd op de uitkomsten van de complexiteitsvragen die als volgt zijn vastgesteld:							
Gemiddelde totale baten		4					
Gemiddeld aantal leerlingen		3					
Gewogen aantal onderwijssoorten		1					
Totaal aantal complexiteitspunten		8					
1a. Leidinggevende topfunctionarissen mét dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling (bedragen in €)							
2023							
Naam	M.S. van Wijnen						
Funcctiegegevens	Bestuurder						
Aanvang en einde functievervulling 2023	1/1-31/12						
Omvang dienstverband in FTE	1						
Dienstbetrekking j/n	ja						
Bezoldiging 2023							
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	125.702						
Beloningen betaalbaar op termijn	19.586						
Subtotaal	145.288						
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	159.000						
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0						
Totaal bezoldiging 2023	145.288						
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.						
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.						
2022							
Naam	M.S. van Wijnen						
Aanvang en einde functievervulling 2022	1/1-31/12						
Funcctiegegevens	bestuurder						
Omvang dienstverband 2022 in FTE	1						
Dienstbetrekking j/n	ja						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen*	123.868						
Beloningen betaalbaar op termijn	22.476						
Subtotaal	146.344						
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	154.000						
Totaal bezoldiging 2022	146.344						
* De beloning 2022 is aangepast tov het jaarverslag 2022 door een verrekking met terugwerkende kracht mbt 2022							
1c. Toezichthoudende topfunctionarissen (bedragen in €)							
Naam	M. Fortuin	R. van Duuren	R. van Duuren	W. Immink	F. Kleemans	E. Steenbakkers	
Funcctiegegevens	Voorzitter RvT	Lid RvT	Voorzitter RvT	Lid RvT	Lid RvT	Lid RvT	
Aanvang en einde functievervulling 2023	1/1-30/09	1/1-30/09	1/10-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	
Bezoldiging							
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	8.987	5.963	2.982	7.950	8.055	7.950	
Subtotaal	8.987	5.963	2.982	7.950	8.055	7.950	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	17.888	11.925	5.963	15.900	15.900	15.900	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0	0	0	0	0	
Totaal bezoldiging 2023	8.987	5.963	2.982	7.950	8.055	7.950	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Gegevens 2022							
Aanvang en einde functievervulling 2022	1/1-31/12	1/1-31/12		1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	
Totaal bezoldiging 2022	11.550	7.700		7.700	7.700	7.700	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	32.400	21.600		21.600	21.600	21.600	

4.8.6 Resultaatbestemming en ondertekening jaarrekening 2023

Voorstel resultaatbestemming	
-257.724	Onttrekking aan algemene reserve
194.204	Toevoeging aan bestemmingsreserve NPO
199.450	Toevoeging aan bestemmingsreserve privaat
135.930	Totaal resultaat (enkelvoudig)

Ondertekening bestuurder en toezichthouders

Bestuurder

W.G.
M.S. van Wijnen

Toezichthouders

W.G.
R. van Duuren

W.G.
W. Immink

W.G.
F. Kleemans

W.G.
E. Steenbakkers

4.9 Overige gegevens: controleverklaring accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Vrijescholen Ithaka

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening 2023 van Stichting Vrijescholen Ithaka te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Vrijescholen Ithaka per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- Zijn de in deze geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

De geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2023.
2. De geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Vrijescholen Ithaka zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Eshuis Registeraccountants B.V.
Algemene voorwaarden / Handelsregister K.v.K. Enschede nr. 08151214

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2. 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening in overeenstemming met de Regelgeving jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.3.1. Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn.
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het evalueren of de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Enschede, 11 juni 2024

Eshuis Registeraccountants B.V.

Was getekend

drs. P.J.M. Snijders RA

Bijlagen

Bijlage 1: Jaarverslag GMR 2023

Bezetting GMR

Personeelsgeleding

- Wilfra Marseille (VS Kennemerland en VS Kleverpark) – Vicevoorzitter / secretaris;
- Wieteke van Hemert (VS Rudolf Steiner Alkmaar en De Sterrenzanger);
- Josefien van Geluk (VS Adriaan Roland Holtschool);
- Monique van Zurk (VS Waterlandschool tot eind schooljaar 2022/2023);
- Rebecca Bergman (VS Parcival tot eind schooljaar 2022/2023);
- Roel Wijdenes (VS Parcival vanaf oktober 2023);
- Marleen Kunst (VS Amersfoort, vanaf oktober 2023).

Oudergeleding

- Maarten Claassen (VS Kennemerland en VS Kleverpark);
- Jenny Morrice en Bo Jacobs (VS Waterlandschool);
- Marcel Zonneveld (VS Castricum) – Voorzitter vanaf mei 2022;
- Mariette Lodder (VS Toermalijn tot eind schooljaar 2022/2023);
- Robert Houtenbos (VS De Sterrenzanger);
- Edwin Entius (VS Adriaan Roland Holtschool);
- Guus Koot (VS Kleverpark en VS Lindeboom, vanaf oktober 2023).

GMR-vergaderingen

De vergaderingen hebben fysiek plaatsgevonden dit jaar, met uitzondering van het overleg over de concept begroting 2024-2027. Door de vergaderingen bij het ondersteuningsbureau van Ithaka te houden, kunnen GMR leden, waar nodig, via een online verbinding aansluiten bij de fysieke vergaderingen.

Door de fusie met Vrije School Amersfoort (VSA) per 1 januari 2024 is de vergadering met de Raad van Toezicht op 6 November 2023 op locatie bij de VSA gehouden om zodoende de VSA meteen al te laten aansluiten bij de GMR.

Werkgroep Financiën

Ook is dit jaar veelvuldig gebruik gemaakt van de financiële werkgroep om financiële stukken (jaarrekening, begroting, kaderbrief, voor het jaar 2024) voor te bereiden en namens de GMR advies uit te brengen richting Ithaka. Alle GMR-leden ontvangen de stukken en kunnen altijd input leveren en bij de bijeenkomsten aansluiten. De financiële werkgroep heeft drie leden, die alle drie ook in de GMR zitten.

GMR Statuut en Reglementen

In 2023 zijn het Statuut Medezeggenschapsraden Ithaka, het Huishoudelijk Reglement GMR en het Medezeggenschapsreglement GMR bijgewerkt i.v.m. de veranderde samenstelling van de GMR. Dit is mede gedaan met samenspraak met de bestuurder van Ithaka. Alle documenten zijn door zowel de GMR voorzitter en de bestuurder van Ithaka ondertekend en zijn geldend, voor maximaal twee kalenderjaren.

Ondersteuning

Het gehele jaar zijn de notulen verzorgd door een ouder van één van de scholen. Daarnaast wordt de GMR ondersteund door het ondersteuningsbureau van Ithaka. De hulp vanuit het ondersteuningsbureau Ithaka heeft betrekking op hulp voor communicatie buiten de GMR richting bijvoorbeeld de MR-en en directie van de verschillende scholen en waar nodig voor andere zaken en/of onderwerpen om de GMR te ondersteunen.

Bestuur

Tijdens het open gedeelte van de GMR-vergaderingen is de bestuurder van Ithaka, Marin van Wijnen, aanwezig geweest. Zij heeft de ontwikkelingen, nieuw beleid en documenten die vanuit de stichting naar de GMR zijn gegaan, toegelicht en vragen beantwoord. Bij voorkeur wordt het nieuw beleid al vroeg geagendeerd of gedeeld, opdat de GMR input kan leveren en zo nodig kan participeren in een werkgroep.

Raad van Toezicht

Zowel in maart als november 2023 is er gezamenlijk vergaderd met RvT. Bij de vergadering van november 2023 was ook de bestuurder van Ithaka aanwezig, bij uitzondering.

Het overleg in november 2023, waarbij de bestuurder aanwezig was, had als onderwerp meer mensen enthousiast te maken voor de GMR, waar mogelijke vervolg acties, die begin 2024 verder worden opgepakt, in samenspraak met de GMR, RvT en Ithaka worden uitgevoerd.

Begroting Ithaka

De GMR heeft positief geadviseerd over de begroting 2024-2027. De professionalisering van de begroting is ten opzichte van voorgaande jaren weer verder verbeterd. Het blijft van belang het financiële bewustzijn levendig te houden, binnen de staf van Ithaka en bij de aangesloten scholen. Er dient blijvend gestuurd te worden op leerlingen aantallen om de begroting rond te krijgen.

De bestuurder en controller van Ithaka geven aan de GMR blijk van een goede materiekennis en het leeft duidelijk. Ook is er vertrouwen in een stabiele begroting op de langere termijn, ondanks onzekerheden op het gebied van leerlingaantallen en formatie en de nog niet altijd complete meerjarige investeringsbegrotingen vanuit de scholen op de langere termijn.

De GMR is enthousiast over de werkwijze om met alle afzonderlijk schooldirecteuren de begrotingstool te gebruiken. Bij de scholen is de voorbereiding op de begroting wel wisselend van kwaliteit. De afzonderlijke Medezeggenschapsraden lijken beter dan voorheen aangesloten op het proces, maar het is niet duidelijk in hoeverre precies.

Een belangrijk gespreksonderwerp is/blijft de groeiambitie van Ithaka, uiteraard in de geest van de dit jaar zo mooi opgestelde visie in het koersplan.

De GMR is blij met de toetreding van Vrije School Amersfoort tot Ithaka, wat voor de begroting een extra positieve impuls heeft gegeven voor de begroting van 2024-2027.

Koersplan 2023-2027

Het koersplan 2023-2027 voor Ithaka is tot stand gekomen in gezamenlijkheid met diverse stakeholders in de organisatie. Directieteam, wereldcafé koersplan op 18 januari 2023, Raad van Toezicht, projectwerkgroep koersplan, stafleden, externe adviseur (Hans Passenier). Voor ons ligt

een duidelijk afgestemde visie, missie en ambities die aan deze missie en visie moeten gaan bijdragen.

Uit het koersplan zijn 4 hoofdambities gekomen;

1. Ontwikkelcultuur;
2. Wereldgericht;
3. Goed Vrijeschoolonderwijs;
4. Een vitaal fundament.

Uit deze ambities is een aantal specifieke actie punten voor 2023 opgezet, welke na te lezen zijn het “Koersplan 2023-2027” document van Ithaka, een aantal voorbeelden hiervan zijn;

- Specialisten groep Rekenen en Taal vormen;
- Landelijk ontwikkelen van visie en leerlijn “digitaal wijs”;
- Doorlopend wervingsprogramma ontwikkelen.

Aangezien het huidige koersplan loopt tot 2027, zullen er bij Ithaka en scholen elk jaar specifieke acties naar voren komen om hiermee verder te gaan.

Belangrijke ontwikkelingen 2023

Vanuit de GMR

De GMR probeert zich te profileren en meer gestructureerd te werken, om zodoende een duidelijkere en beter beheersbare werkwijze te hebben in een schooljaar. Daarbij zijn er natuurlijk altijd onderwerpen, die niet van te voren bekend zijn.

Het voorzetten van het delen van de GMR overleg samenvattingen en notulen, wordt als positief ervaren en zal als zodanig worden voortgezet.

Vanuit de GMR is gestart om een jaarkalender op te zetten om meer structuur voor de GMR in een schooljaar te hebben en van te voren te kunnen voorbereiden op specifieke onderwerpen. Dit zal in de loop van 2024 verder worden opgepakt en uitgewerkt.

Belangrijkste besluiten 2023

- Calamiteitenplan (Instemming GMR);
- Formatieplan 2020-2024 (Instemming P-geleding GMR);
- Advies fusie Vrije School Amersfoort met Ithaka (Instemming GMR);
- Gewijzigd beloningsbeleid (Instemming P-geleding GMR, advies O-geleding GMR);
- Koersplan 2023-2027 (Instemming GMR);
- Overschrijding begroting 2023 ten behoeve van een opleidingsplan (Advies GMR);
- Professioneel statuut (Instemming P-geleding GMR, advies O-geleding GMR);
- Begroting 2024 (Advies GMR);
- Fusie-effectrapportage ten behoeve van de fusie tussen Vrije School Amersfoort en Stichting Vrijescholen Ithaka (Instemming GMR).

Namens het medezeggenschapsorgaan:

Marcel Zonneveld (voorzitter GMR Ithaka)

d.d. 18 februari 2024